

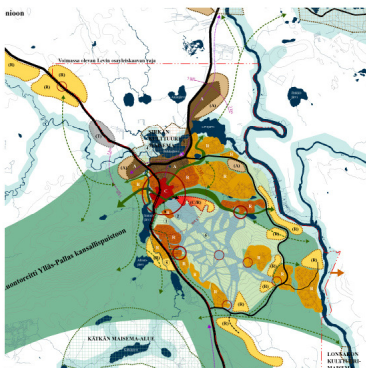
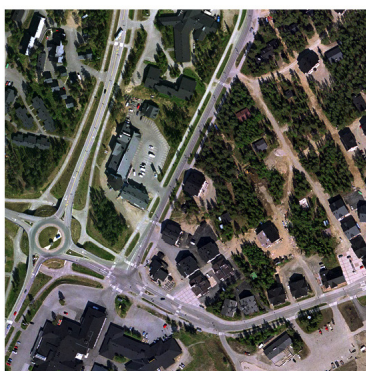
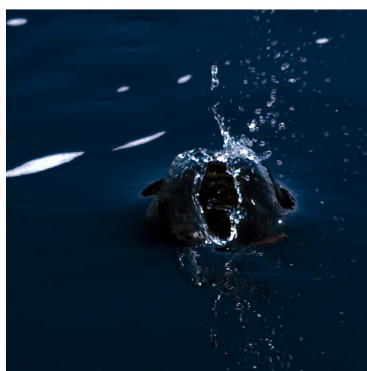
Kittilän kunta

LEVIN YMPÄRISTÖN MATKAILUMAISEMAN JA MAANKÄYTÖN
KEHITTÄMINEN

OSAYLEISKAAVA 1 JA 2

KAAVASELOSTUS

25.2.2008

SUUNNITTELUKESKUS OY

SUUNNITTELUKESKUS OY

Alkusanat

Levin osayleiskaava liittyy laajempaan Levin ympäristön matkailumaiseman ja maan-
käytön kehittämishankkeeseen. Projekti käynnistettiin talvella 2005 ja syksyllä 2006
valmistui matkailumaiseman kehittämissuunnitelma, matkailumaiseman hoito- ja käyttö-
suunnitelma sekä kesällä 2007 oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Lisäksi tutkitaan,
onko edellytyksiä luonnonsuojelulain 32§:n mukaisen maisema-alueen perustamiselle.

Hanke on Lapin ympäristökeskuksen avustama Euroopan aluekehitysrahaston tavoite I-
ohjelmaan kuuluva projekti. Rahoittajana on lisäksi Kittilän kunta.

Projektin ohjausryhmän puheenjohtaja on Seppo Maula, varapuheenjohtaja Lauri
Kurula ja sihteerinä Janne Vierelä ja 1.1.2007 lähtien Marianne Sainio. Kunnan muut
edustajat ovat Veli-Matti Virtanen, Katariina Nyman, Inkeri Yritys ja Markku Molkoselkä.

Muut ohjausryhmän jäsenet ovat:

Tarja Outila, Lapin ympäristökeskus	varalla	Olavi Parpala, Ykä Karjalainen
Voitto Tiensuu, Lapin Liitto	"	Riitta Lönnström
Jouni Palosaari, Levi Ski Resort Ltd	"	Jussi Töyrylä, Levin Matkailu Oy
Arto Sorri ja Ari Keskimölä Metsäkeskus	"	Anssi Juujärvi
Kimmo Kaakinen, Maakuntamuseo	"	Hannu Kotivuori
Lauri Karvonen, Metsähallitus	"	Kirsi-Marja Korhonen
Katriina Nyman, aluearkkitehti		

Asiantuntijajäsenenä 13.4.2007 lähtien Pasi Seppälä, Kittilän Metsänhoitoyhdistys
Valvoja Paula Alho, Lapin ympäristökeskus

Hankkeen konsulttina toimii Suunnittelukeskus Oy
projektipäällikköinä toimi Timo Harju-Autti ja 13.4.2007 lähtien Pirkka Hartikainen.
Maisemaosuudesta vastaa Taina Tuominen
Yleiskaavoituksesta vastaa Tapio Sillfors.

Rovaniemellä 25. helmikuuta 2008

SUUNNITTELUKESKUS OY

SUUNNITTELUKESKUS OY

0 Tiivistelmä

0.1 Kaavaprosessin vaiheet

Kaavan vireilletulo:	15.12.2005
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville:	15.12.2005
Luonnosvaiheen kuuleminen:	22.12.2006- 22.1.2007
Ehdotusvaiheen I kuuleminen:	5.10. – 5.11.2007
Ehdotusvaiheen II kuuleminen	21.12.2007-21.1.2008
Kunnanhallituksen hyväksyminen:	19.2.2008
Valtuuston hyväksyminen:	25.2.2008

0.2 Tunnistetiedot ja kaavan tarkoitus

Kaavan nimi on Levin osayleiskaava ja se laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Levin osayleiskaavan tavoitevuosi on 2020.

Levin matkailukeskus on kasvanut voimakkaasti käyttäen loppuun suunnitellut aluevarauksensa. Yleiskaavassa etsittiin toteutus alueen kehittämiseksi kestävän kehityksen periaattein, huomioiden Suomen matkailukeskusten verkottuminen ja Lapin kulttuurin säilyminen.

Kittilä on valinnut matkailun tulevaisuuden kasvualaksi. Levillä on jo nyt Suomen suurin matkailukeskus. Levin kehitys suunniteltiin tuottavuuden nousun periaattein. Kysymys ”How big is too big” saa vastauksensa yleiskaavassa. Kasvun tulee perustua uuteen laadullisesti kehittyvään ja tuottavampaan matkailukeskukseen.

Levi on osa EU-matkailukeskusten verkkoa, jonka kilpailuvaltteina ovat luonto ja paikalliskulttuuri. Luonnon merkitys korostuu keskuksen kasvaessa ja kilpailutilanteen voimistuessa. Luontomatkailun edellytyksien varmistaminen mahdollistaa ympärivuotisten matkailupalvelujen kehittymisen. Levillä luonto merkitsee samalla mahdollisuutta matkailukeskusten yhteistoiminnalle Ylläksen ja Pallas-Ounastuntureiden keskuksien kanssa.

Lapin paikalliskulttuuri on paitsi matkailun voimavara, myös syy elinkeinon kehittämiseen, Lapin kulttuuri säilyy asukkaiden kautta. Osayleiskaavassa turvataan kylien säilyminen ja sovitetaan Levin kasvun toteuttaminen siten, että kulttuuriarvoja voidaan kehittää.

0.3 Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Tunturi-Lapissa Kittilän kirkonkylän ja Aakenuksentien pohjoispuolella. Lännessä alue rajautuu Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon, pohjoisessa Pöntsö-Hanhimaa –linjalle, idässä Kapsajokeen ja Ounasjokeen. Alue sijoittuu kokonaisuudessaan Kittilän kunnan rajojen sisäpuolelle. Levin matkailukeskus sijaitsee suunnittelualueella.

SUUNNITTELUKESKUS OY

- kylien perinteitä ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan
- kylien perinnerakentamista tuetaan ja arvokkaat kohteet suojellaan

Yleiskaava kytkee Levin kehitykseen yrittäjät, asukkaat ja maanomistajat avaamalla virkistys ja luontoliikunta-alueilla mahdollisuuksia järjestelmälliseen reitistöjen, tukikohtien ja elämyspaikkojen toteuttamiselle. Ohjeita on laadittu rakentamiselle, maiseman ja luonnon hoidolle, ympäristöarvojen säilyttämiseksi ja paikalliskulttuurin kehittämisedellytyksien turvaamiseksi.

Osayleiskaava jaettiin kunnanvaltuuston hyväksymispäätöksessä kahdeksi osaluueksi jakona kantatie 79.

0.4.2 Yleiskaavan kuvaus

Kaavaratkaisun keskeinen tavoite on turvata maankäytön osalta alueen kehittyminen. Seutukunnan elinkeinokehityksen kärkenä toimivalle matkailuelinkeinolle on osoitettu uusia laajoja aluevarauksia, jotka mahdollistavat matkailukeskuksen kehittymisen, mutta samalla on haluttu turvata asumisen elinvoimaisuus myös pitkällä tähtäimellä ja perinteisten elinkeinojen, kuten maa- ja metsätalouden ja poronhoidon edellytykset ja mahdollisuudet matkailutoimintojen hyödyntämiseen mm. yleisen matkailupalvelukäyttöön myönnettävän rakennusoikeuden avulla. Ympäristöllisenä tavoitteena on edistää maisema- ja luontoarvojen sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennuskulttuurikohteiden arvojen säilymistä.

Matkailun kehittämisessä keskeisenä lähtökohtana on luonnon ja maiseman vaaliminen sekä paikallisen kulttuurin huomioon ottaminen matkailua ja muuta rakennustoimintaa palvelevien alueiden suunnittelussa. Yleiskaavaratkaisussa on turvattu myös ulkoilu- ja virkistyspalvelujen ja muun elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja laajentamistarpeet. Seudullisesti osayleiskaava toteuttaa Lapin tunturien matkailukeskusten luontomatkailun verkottumista, luontovyöhykkeet varataan Leviltä Ounas-, Pallas-, Ylläs- ja Aakenustuntureille.

Yhdyskuntarakenteen toimivuus ja etenkin Levin matkailuympäristöön kohdistuvan rakentamisen ohjaaminen ovat keskeisiä kestävän kehityksen mukaisen kulttuuriympäristön edellytyksiä. Levin keskustan tiiveys ja kompakti rakenne on vahvuus, joka on haluttu säilyttää.

Levin alueen loma- ja matkailurakentaminen on osoitettu toteutettavaksi asema-kaavoituksella. Tätä osayleiskaava ei ole laadittu ranta-alueella MRL 72.1 mukaisesti suoraan ohjaavaksi oikeusvaikutteiseksi yleiskaavaksi eli yleiskaava-alueella rantarakentamisoikeus ratkaistaan poikkeusluvalla. Rantarakentamisen poikkeusluvat ratkaisee Lapin ympäristökeskus.

Hankkeessa laadittiin matkailumaisemaselvitys sekä maiseman hoito- ja käyttösuunnitelma. Alueen kehitystä, alueiden käyttöä, sekä ympäristön laatua suunniteltiin maiseman, luonnonolosuhteiden ja kulttuurin lähtökohdista.

0.5 Sisällysluettelo

Alkusanat	3
0 TIIVISTELMÄ	4
0.1 Kaavaprosessin vaiheet	4
0.2 Tunnistetiedot ja kaavan tarkoitus	4
0.3 Kaava-alueen sijainti	4
0.4 Osayleiskaava	5
0.4.1 Osayleiskaavan laadinta	5
0.4.2 Yleiskaavan kuvaus	6
0.5 Sisällysluettelo	7
0.6 Selostuksen liiteasiakirjat	13
1 SUUNNITTELUN VAIHEET	14
1.1 Osayleiskaavan suunnittelun tarve	14
1.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	14
1.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	15
1.3.1 Osalliset	15
1.3.2 Vireilletulo	15
1.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	16
1.3.4 Viranomaisyhteistyö	21
1.3.5 Ohjausryhmän kokoukset	22
1.3.6 Hyväksyminen	23
2 LÄHTÖKOHDAT	25
2.1 Alueen yleiskuvaus	25
2.2 Maisema	27
2.2.1 Suurmaisema	27
2.2.2 Maiseman osa-alueet	29
2.2.3 Keskeiset maisematyypit	30
2.2.4 Tiemaisema	31
2.2.5 Matkailumaisema	31
2.2.6 Ongelmakohdat ja vauriot maisemassa	32
2.2.7 Maisema-arvot	34
2.3 Luonnonolosuhteet	35
2.3.1 Kallio- ja maaperä, pinnanmuodot, korkokuvatyytit	35
2.3.2 Maaperän kulutuskestävyys	37
2.3.3 Rannan laatu	38
2.3.4 Pintavedet	39
2.3.5 Pohjavedet	42
2.3.6 Ilmasto ja ilman laatu	45
2.3.7 Revontulet	46
2.3.8 Tulvat	47
2.4 Kasvillisuus ja eläimistö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.4.1 Kasvillisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.4.2 Eläimistö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5 Luontoarvot	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.1 Luonnonsuojelualueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.2 Suojeltavat luontotyytit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.3 Natura 2000 –alueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.4 Perinnebiotoopit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.5 Arvokkaat luontokohteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

2.5.6	Erityisesti suojeltavat ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.7	Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.8	Luonnon monimuotoisuuden keskittymät	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.9	Arvokkaat geologiset kohteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6	Kulttuuriympäristö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6.1	Yleiskuvaus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6.2	Paikallinen kulttuuri	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6.3	Rakennetun ympäristön perinne ja kerroksellisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6.4	Arvokkaat maisema-alueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6.5	Rakennusinventointi	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.6.6	Muinaisjäännökset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.7	Väestö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.7.1	Väestörakenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.7.2	Vakituinen asuminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.7.3	Vapaa-ajan asutus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.7.4	Julkiset palvelut	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.8	Liikenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.8.1	Tie- ja katuverkko	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.8.2	Lentoliikenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.8.3	Muu joukkoliikenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.8.4	Ulkoilu- ja virkistysreitit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.9	Kunnallistekniikka	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.9.1	Energiahuolto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.9.2	Vesihuolto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.9.3	Jätehuolto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.9.4	Tietoliikenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.10	Elinkeinorakenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.10.1	Yleiskuvaus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.10.2	Alkutuotanto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.10.3	Yritystoiminta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.10.4	Matkailu	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.10.5	Muutokset elinkeinorakenteessa	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.11	Maanomistus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3	SUUNNITTELUTILANNE.....	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
3.1	Valtakunnalliset suunnitelmat.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.2	Maakunnalliset suunnitelmat.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.2.1	Maakuntakaava ja seutukaava	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.3	Kunnalliset suunnitelmat	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.3.1	Yleiskaavatilanne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.3.2	Asemakaavatilanne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.3.3	Rakennusjärjestys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.4	Matkailuun liittyvät lähtökohdat	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.4.1	Lapin matkailustrategia	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.4.2	Levi 3 –kehittämissuunnitelma	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.5	Muut suunnitelmat ja selvitykset.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4	TAVOITTEET	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
4.1	Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet.	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.2	Maakunnalliset tavoitteet.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.2.1	Lapin maakuntasuunnitelma	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

4.2.2	Maakuntakaava ja seutukaava	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.2.3	Poikkeaminen seutukaavasta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.2.4	Kunnan tavoitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3	Yleiskaavan laadulliset tavoitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.1	Suurmaisema	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.2	Luonnonolosuhteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.3	Luonnonympäristö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.4	Luontoarvot	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.5	Matkailumaisema	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.6	Rakennetusta maisemasta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.3.7	Kulttuurimaisema	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.4	Prosessinaikana syntyneet tavoitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.4.1	Maiseman suojelu –ja kehittäminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.4.2	Asukkaiden tavoitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.4.3	Kätkän metsänomistajien tavoitteita	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5	RAKENNEMALLIT... VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.	
5.1.1	Rakennemallit erillinen raportti	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.1.2	Rakennemalli A, (Tiivistävä)	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.1.3	Rakennemalli B (Laajeneva)	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.1.4	Rakennemallien vertailu	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.1.5	Osayleiskaavaan valittu rakennemalli	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6	OSAYLEISKAAVAN KÄSITTELYVAIHEET .VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.	
6.1	Osayleiskaavaluonnos	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.1.1	22.12.2006- 22.1.2007 nähtävillä ollut osayleiskaavaluonnos	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
6.1.2	Mielipiteet ja niiden huomioonottaminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.1.3	Muutokset osayleiskaavaluonnokseen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.2	Osayleiskaavaehdotus I.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.2.1	5.10. – 5.11.2007 nähtävillä ollut osayleiskaavaehdotus 1	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	ei ole määritetty.	
6.2.2	Ehdotusvaihe I kuuleminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.2.3	Muutokset osayleiskaavaehdotukseen I	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.2.4	Ehdotusvaihe 2 kuuleminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.2.5	Muutokset osayleiskaavaehdotukseen 2	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	määritetty.	
7	OSAYLEISKAAVAN KUVAUS..... VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.	
7.1	Osayleiskaavan rakenne.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.1.1	Mitoitus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.1.2	Käyttöaste	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.2	Aluerakenne.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.2.1	Yleistä rakenteesta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.2.2	Suurmaisema	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.2.3	Keskustaajama	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.2.4	Kyläalueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.3	Kehittämistavoitemerkinnät	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.3.1	Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	määritetty.	
7.3.2	Tieliikenteen yhteystarve	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.3.3	Viheryhteystarve	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

- 7.4 Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät.... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.1 Valtakunnallisesti arvokas maisema alue **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.2 Kyläkuvallisesti arvokas alue **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.3 Arvokkaat perinnemaisemakohteet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.4 Alue, jolla on säilytettäviä ympäristöarvoja **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.5 Arvokas harjualue tai geologinen muodostuma **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.6 Tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.4.7 Natura 2000 –alueet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5 Aluevaraus ja kohdemerkinnät ja niihin liittyvät määräykset .. **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.1 Keskustatoiminnot ja palvelut **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.2 Loma-asutus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.3 Asuminen **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.4 Teollisuus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.5 Virkistys **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.6 Liikenne **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.7 Erityisalueet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.8 Suojelu **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.9 Maa- ja metsätalousalueet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.10 Vesialueet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.11 Kohdemerkinnät **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 7.5.12 Erityisiä määräyksiä **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

8 TAVOITTEIDEN JA SUUNNITELMIEN TOTEUTUMINEN VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.

- 8.1 Suhde yleiskaavan sisältövaatimuksiin **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2 Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin VAT **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2.1 Toimiva aluerakenne **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2.2 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2.3 Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2.4 Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2.5 Helsingin seudun erityiskysymykset **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.2.6 Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.3 Suhde seutukaavaan ja maakuntakaavaan..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.3.1 Suhde seutukaavaan **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.3.2 Poikkeaminen seutukaavasta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4.1 Suurmaisema **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4.2 Luonnonolosuhteet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4.3 Luonnonympäristö **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4.4 Luontoarvot **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4.5 Matkailumaisema **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 8.4.6 Rakennetusta maisemasta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

8.4.7	Kulttuurimaisema	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.4.8	Maiseman suojelu –ja kehittäminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.5	Vaikutukset Natura 2000 -verkostoon	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.5.1	Arviointi, merkittävä haitta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.5.2	Natura 2000 –alueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.5.3	Leppävuoma-Murtovuoma-Saattoporavuoma Natura –alue	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.		
8.5.4	Kuortano-Saivinvuoma-Launijärvi Natura-alue	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
määritetty.		
8.5.5	Ounasjoen Natura –alue	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.5.6	Yhteenveto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.5.7	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.		
8.6	Ympäristön häiriötekijät.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.7	Osallisten tavoitteiden toteutuminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.7.1	Asukkaiden tavoitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.7.2	Kätkän metsänomistajien tavoitteita	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.8	Kunnan tavoitteet.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
9.1	YHDYSKUNTARAKENNE	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.1.1	Alueen käyttö ja seudulliset yhteydet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.1.2	Yhdyskuntarakenteen muutos	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.2	Vaikutukset luonnonympäristöön	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.2.1	Maisema ja luonnon erityispiirteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.2.2	Pinta- ja pohjavedet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.2.3	Kasvillisuus- ja eläimistö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.2.4	Luonnon monimuotoisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.3	Vaikutukset kulttuuri ympäristöön.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.3.1	Rakennettu- ja kulttuuriympäristö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.3.2	Rantarakentaminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.3.3	Yhdyskuntatekniikka	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.4	Liikenteelliset vaikutukset.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.4.1	Liikenneverkko, toimivuus, yhteydet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.4.2	Liikenneturvallisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.4.3	Häiriötekijät (melu)	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.5	Taloudelliset vaikutukset.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.5.1	Tulo- ja työllisyysvaikutukset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.5.2	Yhdyskuntatekninen taloudellisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.6	Sosiaaliset vaikutukset.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.6.1	Elinolot, elinympäristön viihtyisyys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.6.2	Kylien toiminta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.6.3	Elinympäristön turvallisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7	Aluevarausten vaikutusten arviointitaulukko.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
määritetty.		
9.7.1	Rakentamisalueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.2	Palvelut	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.3	Teollisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.4	Erityisalueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.5	Liikenne	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.6	Virkistys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.7	Suojelualueet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.7.8	Elinkeinot vaikutusten arviointi taulukko	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

10 OSAYLEISKAAVAN TOTEUTUS..... VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.

10.1 Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat. **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.1.1 Virkistysalueet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.1.2 Rakentaminen **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.1.3 Kylien ja perinneympäristöjen lisäohjeet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.1.4 Yleiset suositukset **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.2 Tilaselvitys **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.3 Toteutuksen vaiheistus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.4 Toteuttaminen ja ajoitus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

10.5 Toteutuksen seuranta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Lähteet **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

0.6 Selostuksen liiteasiakirjat

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. a Viranomaisneuvottelu 25.11.2005
- b - ” - ehdotus 1 30.11.2007
- c - ” - ehdotus 2 14.02.2008
3. a Tiivistetty asukaskyselyn tulos
- b Asukaskyselyn yhteenveto 9.1.2006
4. Aakenustunturin ideariihä 13.2.-14.2.2006
5. Metsäkysely tiivistelmä 19.6.2006
6. Ehdotusvaiheen 2 vastineet lausuntoihin 14.2.2008
7. Maiseman perusrunko
8. Maiseman vaiheet
9. Maisemakuva
10. Maiseman ja rakennetun ympäristön arvot
11. Matkailu ja virkistys osana maisemaa
12. a Maiseman kehityssuunnat
- b Maisema ja luonto
- c Liikenneverkko ja reitit
- d Vesi ja energiahuolto
13. Lupamenettely
14. Aluekohtainen vuodepaikka- ja asukasmitoitus
15. Ympäristöministeriön päätös; Yleiskaavan hyväksyminen seutukaavasta poiketen

Taustaselvitykset ja lähdemateriaalit

Levin ympäristön osayleiskaava

Ylläksen osayleiskaava

Levin asemakaavojen yhdistelmä ja vireillä olevat asemakaavat 6.6.2006

SUUNNITTELUKESKUS OY

1 Suunnittelun vaiheet

1.1 Osayleiskaavan suunnittelun tarve

Työ on käynnistynyt Kittilän kunnan aloitteesta. Levin voimakkaan kasvun myötä on tullut tarpeelliseksi tarkastella matkailun tarpeita ja vaikutuksia muuhun elinkeinoelämään ja maisemaan ja luoda niiden pohjalta maiseman kehittämissuunnitelma ja osayleiskaava. Tehtävä määriteltiin 12.11.2004 päivätyssä hankesuunnitelmassa, joka toimii tämän työn perustana.

Levin matkailun vetovoima perustuu alueen luontoon, maisemaan ja paikalliseen kulttuuriin. Matkailun kehittämisessä keskeisenä lähtökohtana on luonnon ja maiseman vaaliminen sekä paikallisen kulttuurin huomioon ottaminen matkailua ja muuta rakennustoimintaa palvelevien alueiden suunnittelussa. Suunnittelulla on turvattava myös ulkoilu- ja virkistyspalvelujen ja muun elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja laajentamistarpeet.

Työn päätavoitteina ovat maisema-arvojen, luonnon, rakennetun ympäristön ja paikalliskulttuurin elävänä säilyttäminen. Levin keskustan yhdyskuntarakenteen toimivuus ja Levin matkailuympäristöön kohdistuvan rakentamisen ohjaaminen ovat keskeisiä kestävän kulttuuriympäristön edellytyksiä.

Levillä rakentaminen ja toimintojen kasvu ovat olleet nopeaa jatkuen voimakkaana toimien seutukunnan elinkeinokehityksen moottorina ja turvaten elämisen edellytykset myös pitkällä tähtäimellä. Matkailu hallitsemattomana kohtaa kuitenkin nopeasti muutoskestävyyden rajat, johtaen ympäristön luonnonarvojen ja myös paikalliskulttuurin omaleimaisuuden menettämiseen. Lapin tunnelman ja kylien elävänä säilyttäminen ovat toisistaan riippuva kokonaisuus, siksi suunnittelu käsittää sekä maisemaan ja luonnonympäristöön, että ihmisyhteisön toimintaan ja talouteen keskittyvän yleiskaavan. Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan Maankäyttö- ja Rakennuslain (MRL) kestävän kehityksen mukaisesti kehitystavoitetta, joka turvaa maiseman, luonnon, kylien ja yhteisön kokonaisuuden elinkelpoisuuden.

1.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Hankkeesta laadittiin 12.11.2004 päiväty hankesuunnitelma. Hankkeen rahoituspäätös LAP-2004-R-11-52/14.2.2005.

Hankkeeseen perustettiin ohjausryhmä, johon kuuluvat edustajat Kittilän kunnasta, Lapin Liitosta, Metsäkeskuksesta, Lapin maakuntamuseosta, Metsähallituksesta ja Lapin ympäristökeskuksesta sekä yrittäjien edustaja.

Hankkeesta järjestettiin tarjouskilpailu keväällä 2005 ja sen perusteella suunnittelukonsultiksi valittiin Suunnittelukeskus Oy.

1.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

1.3.1 Osalliset

Suunnittelutyön eri vaiheista kuten alkamisesta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja sen muutoksista, kaavaluonnoksista sekä kaavaehdotuksesta tiedotetaan Kittilän kunnan kuntatiedotteessa sekä Lapin Kansa -lehdessä ja kunnan nettisivuilla: <http://www.kittila.fi/>.

Suunnittelualueen osallisia ovat, joille myös suunnittelutyöstä tiedotetaan:

Maanomistajat, asukkaat ja käyttäjät

- maanomistajat
- asukkaat
- loma-asukkaat
- kalastajat
- metsästäjät
- matkailijat
- Metsähallitus

Elinkeinoelämä

- Kittilän yrittäjät
- matkailuyrittäjät
- paliskunnat
- Levin Matkailu Oy
- MTK

Yhteistyötahot ja järjestöt

- Muonion ja Kolarin kunta
- Kittilän metsänhoitoyhdistys
- Kittilän luonto ry
- Kyläyhdistykset
- Kyläkulttuuria
- Tuntureitten maassa ry
- Pohjois-Suomen metsäomistajien liitto
- Metsäntutkimuslaitos
- Lapin luonnonsuojeluliitto
- Birdlife–Lapin lintutieteellinen yhdistys ry

Yhdyskuntatekniikka

- Rovakaira Oy
- Teleoperaattorit
- Ilmailulaitos
- Levin Vesihuolto Oy

Viranomaiset

- Lapin Liitto
- Lapin ympäristökeskus
- Lapin maakuntamuseo
- Museovirasto
- Tiehallinto
- Metsähallitus
- Metsäkeskus
- Puolustuslaitos
- GTK
- Muonion kunta
- Kolarin kunta
- Ilmailulaitos
- TE-keskus

Kunnan hallinto

- Tekninen ltk
- Rakennus ltk
- Sosiaali- ja terveys ltk
- Vapaan sivistystyön ltk
- Koulu ltk

1.3.2 Vireilletulo

Levin ympäristön yleiskaavan laatiminen on tullut vireille 17.12.2004 Kittilän kunnanvaltuuston 58 §:n mukaisella päätöksellä. Levin ympäristön yleiskaavan laatiminen kuuluu ”Levin ympäristön matkailumaiseman ja maankäytön kehittäminen” –hankkeeseen. Hankkeessa laaditaan matkailumaiseman kehittämissuunnitelma, matkailumaiseman hoito- ja käyttösuunnitelma ja oikeusvaikutteinen yleiskaava. Lisäksi hankkeen tavoitteena on selvittää luonnonsuojelulain 32 §:n mukaisen maisema-alueen perustamisen edellytykset. Kaavoituksen aikana laaditaan vaihtoehtoisia luonnoksia.

SUUNNITTELUKESKUS OY

1.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

OAS Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Hanke aloitettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisella. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 5.12.2005, jonka jälkeen se asetettiin julkisesti nähtäville kunnan virastolle sekä hankkeen internetsivuille www.levin-yleiskaa-va.info. Siinä kuvataan lisäksi suunnittelun kohde, kaavoituksen lähtökohdat ja suunnittelussa käsiteltävät keskeiset asiat sekä osalliset, joita suunnittelu koskee. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kuulutettiin Kittilä- lehdessä ja Lapin Kansassa 14.12.2005.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä.

Asukaskyselyt ja asukastilaisuudet aloitusvaiheessa

Työn lähtötilannetta ja perusselvityksiä koskien asukkaiden kuuleminen aloitettiin järjestämällä asukaskysely elokuussa 2005 ja siihen liittyen asukaskokous jossa käytiin keskustellen läpi kyselyn tulokset ja kuultiin asukkaiden tavoitteita levin alueen kehittämiseksi. Asukaskyselyt kohdistettiin Kõngäs, Rautuskylä, Hanhimaa pääkyliin sekä Kätäkätunturin alueille. Alueet valittiin ”Matkailumaisemaselvitys”-osion perusteella maisemallisesti arvokkaina alueina, joiden asukkaitten toiveita pyrittiin kartoittamaan. Levin lähelle sijoittuu viisi pääkylää Sirkka, Hossa, Kõngäs, Rautuskylä ja Hanhimaa, 4 pienkylää/asutusryhmää (10 – 20 asuinpaikkaa), Põntsõ, Veitservasa – Velkasenmaa, Pierkukoski ja Kaasko – Uusisalmi sekä taloryhmiä.

Asukaskysely ja sen yhteenveto 1.9.2005 on esitetty kohdassa 4.5. Asukaskyselyn palaute kyläläisille järjestettiin asukasiltana Kõnkään koululla 11.1.2006. Ilta alkoi kyläläisten puheenvuoroin ja illan mittaan esiteltiin lähtötiedot sekä keskusteltiin kylien nykytilanteesta ja tulevaisuuden tavoitteista. Asukaskyselystä käytiin kohdittain keskustelua ja arvioitiin mahdollisuuksia.

Aakenustunturin ideariihi

12.2.2006 suunnitteluaineistoa käytiin läpi Aakenustunturin ideariihessä, jonne ohjausryhmä kokoontui tavoitekeskusteluun ja mahdollisuuksien kartoittamiseen, liite3:

- Yleistä mitoituksista	- Laatutavoitteet
- Aktiviteetit	- Asuminen
- Poistuvat	- Palvelut
- Rakennemallit	- Lomayrittäminen
- Kylät	- Kuuleminen
- Metsätalous	- Työvälineitä
- Metsien hoidon ennakointi	- Ideoita

Metsänomistajien kuuleminen ja metsäkysely

Kuva 2. Metsänomistajien 2. asukasilta pidettiin Sirkan koululla 24.8.2006.

Metsänomistajat ovat ryhminä erilaisia:

- Metsähallituksen metsiä on kaava-alueella yhteensä 32 600 ha, josta talousmetsää 29 700 ha. Alueet ovat pääosin itä- ja eteläosissa matkailun kannalta tärkeillä paikoilla luontoyhteyksien kohdalla Ounas-, Pallas- sekä Ylläs- ja Aakenustunturin suunnissa.
- Suuryritykset kuten Stora Enso Oy, Kemijoki Oy, Tornator Oy jne.
- Maatilat joiden investointien tukena ja sivutulonlähteenä metsä on.
- Metsätilojen omistajat, joukossa myös ulkopaikkakuntalaisia.

Yleiskaavatyön alkuvaiheessa perustietojen keräämisen yhteydessä pidettiin neuvottelut Metsähallituksen kanssa. Metsien käsittelystä ja matkailuelinkeinon täydentämisestä metsänhoidon keinoin muotoiltiin osayleiskaavaan menettelytapakuvaukset. Metsähallitus osallistuu virkistysvyöhykkeiden kehittämiseen ja ottaa huomioon matkailun mahdollisesti laajentuvat tarpeet virkistysalueilla ja talousmetsissään, joille osayleiskaavassa on osoitettu ulkoilun ohjaamistarvetta MU.

Yksityiset metsänomistajat ovat hankalammassa asemassa, koska tilan metsäpalstat ovat rajallisemmat ja hakkuun kautta saatava tulo on kertaluontoista, sekä ajoittuu tilanhoidon ja elinkeinon jatkamisen kannalta usein muutosjaksoihin. Metsänomistajat ovat samalla maanomistajia, jotka odottavat matkailun kortteli-alueiden laajentumista omistamilleen alueille. Nämä eri lähtökohdista vaikuttavat taloudelliset odotukset kohdistuvat yksittäisiin metsänomistajiin hyvin paikallisesti. Tämä ilmeni metsänomistajien tavoitteissa ja käydyissä keskusteluissa.

Kätkän metsänomistajien tavoitteita kartoitettiin metsäkyselyn kautta toukokuussa 2006, joka pienen vastausprosentin takia uusittiin elokuussa, jolloin vastauksia tuli kattavasti mielipiteiden kartoittamiseksi. Metsäkyselyn yhteenveto on esitetty kohdassa 4.5 ja liitteenä olevassa yhteenvedossa.

Tiedottamisen tehostamiseksi pidettiin Kätkätunturin alueen metsänomistajille asukasilta Sirkan koululla 24.8.2006, jonne metsänomistajat kutsuttiin kirjeitse. Tilaisuudessa esiteltiin yleiskaavatyön tavoitteet ja rakennemallit sekä pidettiin metsäkyselyn palautekeskustelu. Keskusteluissa painottui metsänomistajien tavoite metsien kannattavasta elinkeinokäytöstä, uutta matkailukäyttöön muun-

tumista metsänhoidossa elinkeinona ei vielä ollut tapahtunut. Huolena oli erityisesti metsien käytön muuttuminen ja matkailun elinkeinovaikutukset siten ettei maanomistaja saa metsästään tuloa matkailukäytössä.

Osayleiskaavaaluonnosvaiheen kuuleminen

Rakennemallien ja osayleiskaavaaluonnoksen tultua hyväksytyksi ohjausryhmässä osayleiskaavan valmisteluaineisto oli nähtävillä 22.12.2006 - 22.1.2007 Kittilän kunnan teknisellä osastolla ja kunnan internetsivuilla. Nähtävillä olon aikana osallisilla ja kunnan jäsenillä oli mahdollisuus lausua mielipiteensä Levin ympäristön osayleiskaavan valmisteluaineistosta. Nähtävillä olosta tiedotettiin maanomistajia kirjeellä sekä kunnan tiedotuslehdissä. Luonnoksesta pyydettiin osallisilta lausunnot, joita jätettiin yhteensä 21 kpl.

Pääkylissä pidettiin asukaskokoukset yleiskaava-aineiston esittelynä ja monipuolisina keskustelutilaisuuksina seuraavasti:

- Kittilän kirkonkylän yläasteen auditoriossa 21.12.2006 pidettiin valmisteluaineiston virallinen esittelytilaisuus. Paikalla oli n. 150 osallista, lehdistö ja kunnan virkamiehet. Aineiston laajuuden takia keskityttiin perusteiden ja tehtyjen selvitysten esittelyyn varsinaisen keskustelun jäädessä vähemmälle. Kokouksessa valmisteltiin samalla kylissä tapahtuvaa esittelykierrosta ja aihepiireittäin käytäviä keskusteluja.
- Sirkan koululla 15.1.2007 pidettiin täydentävä yleiskaavaaluonnoksen esittely painottuen kylien ja asukkaiden näkökulmiin. Asumisen, matkailun ja luonnonsuojelun rajauksiin esitettiin runsaasti tarkennuksia ja kysyttiin menettelytavoista ja mahdollisuuksista vaikuttaa kaavaehdotuksen muotoutumiseen. Aukkailla oli keskeisenä tavoitteena omien elinolosuhteidensa päättäväisyyden säilyminen, jossa uhkana nähtiin osayleiskaavan tulkinta asukkaiden toimenpidelupia käsiteltäessä. Yleisesittelyn jälkeen käytiin läpi tilakohtaisesti merkintöjen rajauksia.
- Könkään koululla pidettiin 16.1.2007 perinnepainotteinen kylien rakentumiseen ja asukastoimintaan painottunut esittelytilaisuus. Vahvatunnelmaisessa kylien olosuhteisiin ja asukkaiden elinoloihin terävöityneessä keskustelussa ilmeni Levin kylien itsenäisyyden tavoite. Kylien kehittämistä elinvoimaisina vaadittiin sekä esitettiin runsaasti muutoksia kylien rakennusalueisiin ja kaavamääräysten sisältöön. Periaatteessa kannatettiin kylien perinnearvojen säilyttämistä, mutta kritikoitiin suojelua ja tehtyjä valtakunnallisia päätöksiä. Kylien oman yhteisöllisyyden vahvistamista pidettiin tärkeänä.
- Kaavoittaja oli tavattavissa kunnanvirastolla päivisin 15.1.-18.1.2007 ja iltaisin Levin projektitoimistolla Suunnittelukeskus Oy:n majalla. Aamuisin ja virastojen jälkeen kaavanlaatija tapasi kymmenittäin asukasryhmiä ja yksittäisiä asukkaita, sekä elinkeinoryhmiä. Yhteenvedon voi todeta asukkaiden pitävän matkailua mahdollisuutena, mutta olevan huolestuneita mahdollisuuksistaan vaikuttaa alueita ja tilojaan koskeviin päätöksiin. Henkilökohtaisesti suunnitteleja tapasi tai keskusteli 106 henkilön kanssa, useat edustivat perikuntaa, liikeyritystä tai paliskuntaa.

Osayleiskaavaluonnosvaiheen mielipiteiden ja lausuntojen käsittely

Kokoukset ja keskustelut johtivat runsaaseen mielipiteiden jättämiseen, yht. 170 kpl. Mielipiteisiin vastattiin kokoamalla kartalle tilakohtainen luettelo esittäjistä, sekä vastineella erikseen jokaiseen taustojen ja perusteiden sekä päätösehdotuksen kautta. Työn laajuutta tarkistuksineen ja linjanvetoineen kuvaa syntynyt 207 sivuinen vastine.

Mielipiteiden lisäksi osayleiskaavasta pyydettiin lausunnot, joita jätettiin 21 kpl. Lausuntojen vastineet ja mielipiteet hiottiin yhteen ja lausuntojen vastineissa näkyvät parhaiten kokonaistavoitteen vaikutukset ja linjausten yhteenveto. Lausuntojen vastineet muodostivat 39 sivuisen perusteluasiakirjan.

Osayleiskaavaehdotus 1

Yritysten, metsänomistajien, paliskuntien kanssa pidettiin erillisneuvotteluja ja asukkaat ottivat tasaisesti kevään ja kesän aikana yhteyttä puhelimitse. Lisätietojen ja täydentävien tarkastelujen perusteella yleiskaavan selvityksiä täydennettiin:

- Kätkätunturin alueen kantatilaselvityksellä maanomistajien tasapuolisen kohdeltun varmistamiseksi.
- Verrattiin metsäsertifiointeja ja Metsälakia.
- Suoritettiin laskelma puuston arvosta retkeily ja ulkoilualueilla VR-1.
- Täydennettiin rakennus- ja kohdeinventointia.
- Täydennettiin asukkaiden kuulemista (vuorovaikutusta yhteydenotoin).
- Pidettiin useita välikokouksia viranomaistahojen kanssa.
- Neuvoteltiin Kyrön paliskunnan kanssa.
- Tarkistettiin yhtenäinen käsittely osa-alueittain ja määräysten kohdentumisessa.
- Tarkennettiin saadun ortoilmakuvauksen perusteella ja maastokäynnein merkittävimmät aluerajaukset (A-, R-, V- ja MU).

Lausuntojen, mielipiteiden ja kannanottojen perusteella todettiin:

- Yhdyskuntarakenteen pääperiaatteet ja rakennemallit todettiin perusteiltaan pitäviksi saadun vastineaineiston perusteella.
- Luonnon matkailukäyttöön varattuja alueita VR-1 ja VU on tarkennettava ja supistettava varauksia kohdentamalla käyttöä, koska metsien kautta saatava matkailutulo kohdistuu liikunta-alueille muun osan hyödyntämisen ollessa vähäisempää.
- Asumisalueita tulee lisätä, koska Suurkuusikon kaivos käynnistyi ja vaikutus voimistui kaavan laadinnan aikana.
- Pienennettävä Maa- ja metsätalousalueita, joilla on ulkoilunohjaamistarvetta MU-1 pääliikunta-alueille ja täsmennettävä hoito-ohjeita metsätaloudelle aiheutuvien epävarmuustekijöiden vähentämiseksi ja virkistyskäytön tavoitteiden toteutuvuuden parantamiseksi.
- Poistettava tulomaiseman käsittelyrajoituksia Kittilän ja Levin väliltä, koska useat talouskeskukset ja rakentajat halusivat selkeämmän ja vain välttämättömimmän rajauksen. Tarkistuksessa osoittautui että jo n. 50m:n vyöhyke riittää maiseman suojaukseen useimmissa kohdissa, lisäksi talouskeskusten alueilta merkintä poistettiin.
- Lomarakentamisen pääpaino on kohdistettava voimakkaammin Levin keskustan läheisille alueille laajentamalla aluevarauksilla sekä mitoituksen painotuksella, koska tämä rakennemalli sai tuen sekä viranomaisen, että asukkaiden

keskuudessa. Perusteluina ilmenivät sekä kustannustehokkuus, että matkailun aiheuttamien haittojen rajautuminen.

- Laajennettiin ja tarkennettiin Immel- ja Ahvenjärvien ympäristön sekä Kätkäntunturin koillispuolen rakentamisalueita useilla maastokäynneillä, varmistaen rajausten ja niiden perusteiden yhtäpitävyys sekä tasapuolisuus eri osa-alueilla huomioiden.
- Ounasjoen matkailukäyttöä lisättiin laajentaen loma-asuntoalueita RA se rannalla Lonnakon suunnalla, lisäten rantautumispaikkoja ja yhteyksiä rantavyöhykkeelle, koska tätä toivottiin monissa mielipiteissä ja se on myös ympäristörisen käytön lisäämistavoitteen mukaista.
- Määräykset kirjoitettiin täydentäen uudelleen sisältäen tavoitteen (kuvaus), määräysosan ja toimenpideohjeen, koska sekä viranomaiset että maanomistajat vaativat selkeästi kirjattavaksi mitä nimenomaan tässä osayleiskaavassa merkinnöillä tarkoitetaan ja mitkä ovat merkintöjen vaikutukset.
- Tarkennettiin loma-asuntojen- ja matkailupalvelujen alueet RA ja RM mielipiteiden perusteella, koska uusi aineisto ja ortokuvaus mahdollisti tämän.
- Täydennettiin kylien perinneympäristöjen määräykset ja rakennustapaohjeet sekä lisättiin asuinpientalojen alueita AP, koska rakennusinventointi täydentyi ja mielipiteiden perusteella voitiin kohdentaa rakentamista.
- Täydennettiin ja määritettiin rakennussuojelun tasot sekä kohteet sr ja sr-1
- Kirjattiin kohteittain rakennussuojelun perusteet.
- Täydennettiin liikenneturvallisuuteen vaikuttavia kevyenliikenteen reittejä
- Tarkennettiin ja lisättiin Sirkka- ja Levijärven ympärillä kylä- ja pientalovaltaisista asuntoalueista AT ja AP.
- Täydennettiin tulva-aluemääräys, sekä lisättiin tulvasuojelun ja vedenhankinnan alueita sekä tarkistettiin Levi- ja Sirkkajärvien rajaukset.
- Etsittiin vaihtoehtoisia ajoharjoittelualueita E-1
- Merkittiin matkailupalvelujen alueet RM Levin keskuksen ulkopuolelta
- Tarkennettiin rakennusalueiden mitoitusarvot aluekohtaisesti.

Osayleiskaavaehdotus 2

Osayleiskaavaehdotus 2 asetettiin nähtäville 21.12. – 21.1.2008, koska ehdotukseen 1 jouduttiin tekemään muistutuksien huomioimiseksi muutoksia jotka saattoivat vaikuttaa yleiseen etuun ja muutosalueiden naapurikiinteistöihin. Kaavan laatijaan ottivat maanomistajat yhteyttä puhelimitse ja kunnantalolla paikalla ollen 7.1. – 8.1.2008. Maanomistajien tapaamisissa käytiin läpi sekä kaavan vaikutuksia ja muistutusten laadintaa, että kaavamääräysten ja aluevarausten toteuttamisen tavoitteita ja mahdollisuuksia.

Lausuntojen, muistutusten perusteella todettiin:

- Kaavamääräykset ovat perusteltuja eikä ilmennyt uusia syitä muutoksiin. Teknisinä korjauksina merkittiin MU *kuvaus* kohdasta maa- ja metsätalouden ja sitä tukevien elinkeinojen tarkoitukseen sallittu rakentaminen määräysosaan yhdenmukaista määräys MY määräyksen kirjaustavan kanssa.
- Aluevarauksien laajuuteen tai rajauksiin ei tullut uusia merkittäviä korjauksia.
- Paliskuntien välinen esteita merkittiin yleiskaavaan.
- Yksittäisiä maanomistajia koskien tehtiin vähäisiä rajaustarkistuksia perustuen kiinteistötietojen tai tilanteen tarkentumiseen ko. paikassa.
- Kaavaselostukseen tehtiin viranomaisten ja osallisten lausunnoissa ehdottamia täydennyksiä: koostetiedot kantatilaselvityksestä, MRL 140§:n lupamennettely liitteeksi, geologiset uudet osayleiskaavatyön aikana tehdyt selvitykset liitettiin lähdeaineistoon, kirjattiin Koutalaen C-alueen peruste, kirjattiin YM hyväksymisen poikkeaminen seutukaavasta myös kohtaan 4.2.3 ja ajan-

tasaistettiin osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjen kuvaus ehdotusvaiheen 2 toimenpiteillä.

1.3.4 Viranomaisyhteistyö

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu

Yleiskaavahankkeen 1. viranomaisneuvottelu pidettiin Kittilän kunnanvirastolla 25.11.2005. Läsnä olivat Kittilän kunnan, Ympäristöministeriön, Lapin ympäristökeskuksen, Geologian tutkimuskeskuksen, Puolustusvoimien, Metsähallituksen, Metsäkeskuksen, Ilmailulaitoksen ja Suunnittelukeskus Oy:n edustajat ja käytiin keskustelut.

- Suunnittelualue (rajaus, kaavan vaikutusalue, osalliset)
- Suunnittelu tehtävän määrittely ja tavoitteet
- Suunnittelun lähtökohdat, tehdyt selvitykset ja suunnitelmat
- Suunniteltu osallistumis- ja vuorovaikutusmenettely
- Selvitettävät vaikutukset
- Kaavoituksen työvaiheet ja aikataulu
- Viranomaisyhteistyö kaavaprosessin aikana

Toinen viranomaisneuvottelu

Yleiskaavahankkeen 2. viranomaisneuvottelu pidettiin Kittilän kunnanvirastolla 30.11.2007. Läsnä olivat Kittilän kunnan, Lapin ympäristökeskuksen, Lapin Liiton, Geologian tutkimuskeskuksen, Metsäkeskuksen, ja Suunnittelukeskus Oy:n edustajat ja käytiin seuraavat keskustelut.

- Ehdotusvaiheen lausunnot ja niiden vastineet
- Ehdotusvaiheen muistutukset ja niiden vastineet
- Vaikutukset yleiskaavaan ja aluevarauksiin
- Ehdotuksen uudelleen nähtäville pano

Viranomaisneuvottelun tuloksena todettiin, että yleiskaavan on tulossa niin paljon muutoksia, että esitetään Kittilän kunnanhallitukselle kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville panoa.

Kolmas viranomaisneuvottelu

Yleiskaavahankkeen 3. viranomaisneuvottelu pidettiin Kittilän kunnanvirastolla 14.02.2008. Läsnä olivat Kittilän kunnan, Lapin ympäristökeskuksen, Geologian tutkimuskeskuksen, Metsäkeskuksen, Tiehallinnon ja Suunnittelukeskus Oy:n, ja Suunnittelukeskus Oy:n edustajat ja käytiin seuraavat keskustelut.

- Ehdotusvaiheen 2 lausunnot ja niiden vastineet
- Ehdotusvaiheen 2 muistutukset ja niiden vastineet
- Vaikutukset yleiskaavaan ja aluevarauksiin

Viranomaisyhteistyö luonnosvaiheen kuulemisesta

Mielipiteiden linjauksien ja osayleiskaavan tarkennuksien osalta neuvoteltiin 26.-27.3.2007 Kittilässä kunnan ja Lapin ympäristökeskuksen edustajien kesken, sekä 16.5.2007 Lapin ympäristökeskuksessa jolloin mukana olivat lisäksi Lapin liitto ja maakuntamuseo.

Muut viranomaisneuvottelut

Kaavan laatijan ja kunnan edustajien välillä on käyty työneuvotteluita. Ohjausryhmä piti "ideariihen" 13. -14.2.2006.

Kalliovuorille, USA:han 5. – 12.5.2006 suuntautuneen opintomatkan yhteydessä pidettiin työneuvottelu, jossa käytiin läpi matkan anti ja keskusteltiin rakennemallien periaatteista. Tarja Outila ja Voitto Tiensuu laativat matkakertomuksen, "havaintoja Coloradon matkasta".

Mielipiteiden osalta pidettiin työneuvottelut 23.2.2007 Kittilässä ja 2.4. 2007 Rovaniemellä.

1.3.5 Ohjausryhmän kokoukset

Hankkeeseen on perustettu ohjausryhmä, johon kuuluvat edustajat Kittilän kunnasta, Lapin Liitosta, Metsäkeskuksesta, Lapin maakuntamuseosta, Metsähallituksesta ja Lapin ympäristökeskuksesta sekä yrittäjien edustaja.

- 15.3.2005 Ohjausryhmän kokous nro 1. Ohjausryhmän järjestäytyminen.
- 7.6.2005 Ohjausryhmän kokous nro 2. Konsultin valinta ja pisteytys.
- 27.6.2005 Ohjausryhmän kokous nro 3. Konsulttisopimus.
- 2.9.2005 Ohjausryhmän kokous nro 4. Työn aloituskokous konsultin osalta sekä konsulttisopimus.
- 3.11.2005 Ohjausryhmän kokous nro 5. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma.
- 11.1.2006 Ohjausryhmän kokous nro 6. Lähtökohtaraportti.
- 24.2.2006 Ohjausryhmän kokous nro 7. Matkailumaisemaselvitys, opintomatka.
- 19.6.2006 Ohjausryhmän kokous nro 8. Opintomatkan anti, matkailumaisemaselvitys.
- 25.8.2006 Ohjausryhmän kokous nro 9. Rakennemallit, kaavaluonnos ja maiseman hoito- ja käyttösuunnitelman runko.
- 27.9.2006 Ohjausryhmän kokous nro 10. Rakennemallit, matkailumaisemaselvitys sekä kaavaluonnos.
- 27.10.2006 Ohjausryhmän kokous nro 11. Rakennemallit, matkailumaisemaselvitys sekä kaavaluonnos.
- 22.11.2006 Ohjausryhmän kokous nro 12. Valmistusvaiheen kuulemisen järjestäminen.
- 13.4.2007 Ohjausryhmän kokous nro 13. Mielipiteet ja lausunnot sekä ehdotus kaavaehdotukseksi.
- 11.6.2007 Ohjausryhmän kokous nro 14. Mielipiteet ja lausunnot sekä vaikutukset yleiskaavaan.
- 17.8.2007 Ohjausryhmän kokous nro 15. Nähtäville asetettava kaavaehdotus
- 30.11.2007 Ohjausryhmän kokous nro 16. Kaavaehdotuksen 1 muistutukset ja lausunnot
- 13.2.2008 Ohjausryhmän kokous nro 17. Kaavaehdotuksen 2 muistutukset ja lausunnot, osayleiskaavatyö, maisemanhoito- ja käyttösuunnitelma,

sekä maisema-alueen perustamisen edellytysten selvittämisraportti todettiin tehdyiksi hankesuunnitelman mukaisesti.

1.3.6 Hyväksyminen

Kunnanhallituksen hyväksyminen 19.1.2008

Kunnanhallitus jakoi päätöksessään osayleiskaava-alueen kahdeksi erilliseksi osaksi ja päätti:

OSAYLEISKAAVA OSA-ALUE 1:

Hylätä osa-alueen 1 korjauksineen jakona kantatie 79, kuitenkin niin että osa-alueeseen 1 (itäpuoli) ei sisälly lentokentän aluetta eikä lentokentältä pohjoiseen Sirkkan kylää kohti oleva EV-1 alue, sekä että Sirkkan kylän pohjoispuolella on rajana Levijoki Levijoen sillalta Muonioon menevälle sähkölinjalle ja edelleen Levijokea pitkin uudelleen Muonioon menevälle sähkölinjalle ja sähkölinjaa pitkin kaava-alueen rajalle lännessä.

OSAYLEISKAAVA OSA-ALUE 2:

Hyväksyä osa-alueen 2 korjauksineen kuitenkin poistaen EV-1 merkinnällä olevan alueen kantatie 79 varrelta Sirkkan pohjoispuolelta RM-alueilta pohjoiseen päin, sekä poistaen Ounasjoen itärannalla olevan voimassa olevassa Lapin läänihallituksen 30.11.1992 hyväksymässä Levin ympäristön osayleiskaavassa Ounasjoen itäpuolella Loukisenvaaran kohdalla merkityn RA loma-asuntoalueen.

Kunnanvaltuuston hyväksyminen: 25.2.2008

Kunnanvaltuusto jakoi käsittelyssä osayleiskaavan kahteen osa-alueeseen rajana kt 79 ja päätti:

KITTILÄN KUNNANVALTUUSTON PÄÄTÖS 25.2.2008 13 § LEVIN YMPÄRISTÖN OSAYLEISKAAVA OSA-ALUE 1:

Kunnanvaltuusto hyväksyy osa-alueen 1 korjauksineen ja poistaen MU-alueita koskevasta määräyksestä osaan toimenpiteitä kohdistuvan MRL 128§ mukaisen maisematyöluvan eli toimenpiteiden luvanvaraisuuden ja ko merkinnän tulkintaa koskevasta ohje-osasta avohakkuun tulkintaa koskevan runkoluvun 150kpl MRL 31§:n mukaisena vähäisenä muutoksena ja kun asianomaiset ja maanomistajat olivat ko. muutosta laajasti vaatineet.

Lisäksi kunnanvaltuusto päätti, että detaljikaavoituksessa tulee huomioida annetut vastineet koko yleiskaavan alueelta.

Lisäksi kunnanvaltuusto päätti, että osayleiskaava 1:n alueella tehokkuuslukua tulee pyrkiä nostamaan asemakaavassa Immeljärven luoteiskulman tausta-alueella, suhteessa Immeljärven rantaan maisema-arvot huomioiden.

KITTILÄN KUNNANVALTUUSTON PÄÄTÖS 25.2.2008 14 § LEVIN YMPÄRISTÖN OSAYLEISKAAVA OSA-ALUE 2:

Kunnanvaltuusto hyväksyy osa-alueen 2 korjauksineen lukuun ottamatta voimassa olevan yleiskaavan RA-alueita Ounasjoen itärannalla ja Oy Levi Ski Resort Ltd:n omistamia alueita ja poistaen MU:alueita koskevasta määräyksestä osaan toimenpiteitä kohdistuvan MRL 128§ mukaisen maisematyöluvan ja ko merkin­nän tulkintaa koskevasta ohje-osasta avohakkuun tulkintaa koskevan runkoluvun 150kpl MRL 31§:n mukaisena vähäisenä muutoksena ja kun asianosaiset ja maanomistajat olivat ko. muutosta laajasti vaatineet.

Lisäksi kunnanvaltuusto päätti, että detaljikaavoituksessa tulee huomioida annetut vastineet koko yleiskaavan alueelta.

SUUNNITTELUKESKUS OY

2 Lähtökohdat

Levin ympäristön matkailumaiseman ja maankäytön kehittämishankkeeseen kuuluvassa 31.1.2006 valmistuneessa lähtökohtaraportissa on koottu suunnittelualueen olemassa oleva tieto maisemaselvityksen ja kaavoitustyön pohjaksi. Lisäksi 28.6.2006 valmistuneessa matkailumaisemaselvitysraportissa on lähtökohtaraportin maisema- ja luontopuolen olemassa olevia tietoja täydennetty selvityksin. Kaavaselostukseen on referoitu maankäytönsuunnitteluun suoranaisesti vaikuttavat lähtökohdat.

Erillisiin lähtökohta ja matkailumaisemaselvityksiin päädyttiin, koska Lapin luonto ja maisemalliset sekä perinnekulttuurin arvot ovat Levin matkailuelinkeinon kehittämiseksi keskeinen voimavara. Tavoitteena oli selkiyttää luonnon ja maiseman merkitys ja erottaa se osayleiskaavan taloudellisiin ja yhdyskuntien kehittämiseen tähtäävistä näkökulmista.

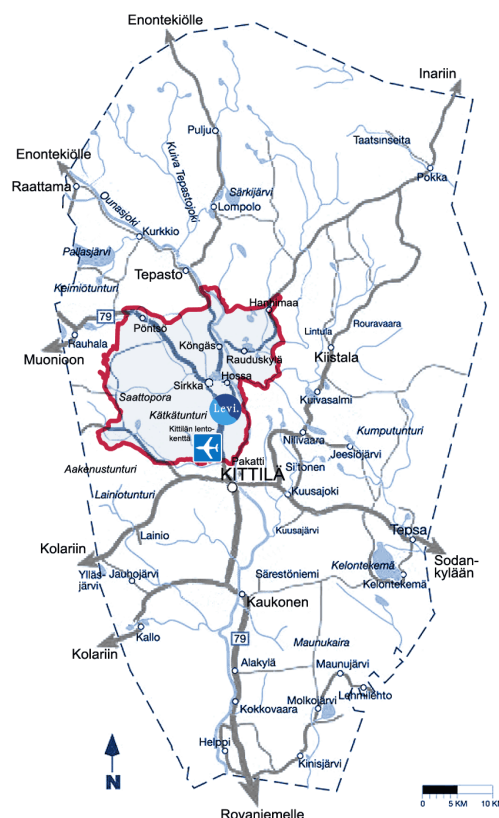
2.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue sijaitsee Tunturi-Lapissa Kittilän kirkonkylän ja Aakenuksentien pohjoispuolella. Lännessä alue rajautuu Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon, pohjoisessa Pöntsö-Hanhimaa –linjalle, idässä Kapsajokeen ja Ounasjokeen. Alue sijoittuu kokonaisuudessaan Kittilän kunnan rajojen sisäpuolelle. Levin matkailukeskus sijaitsee suunnittelualueella.

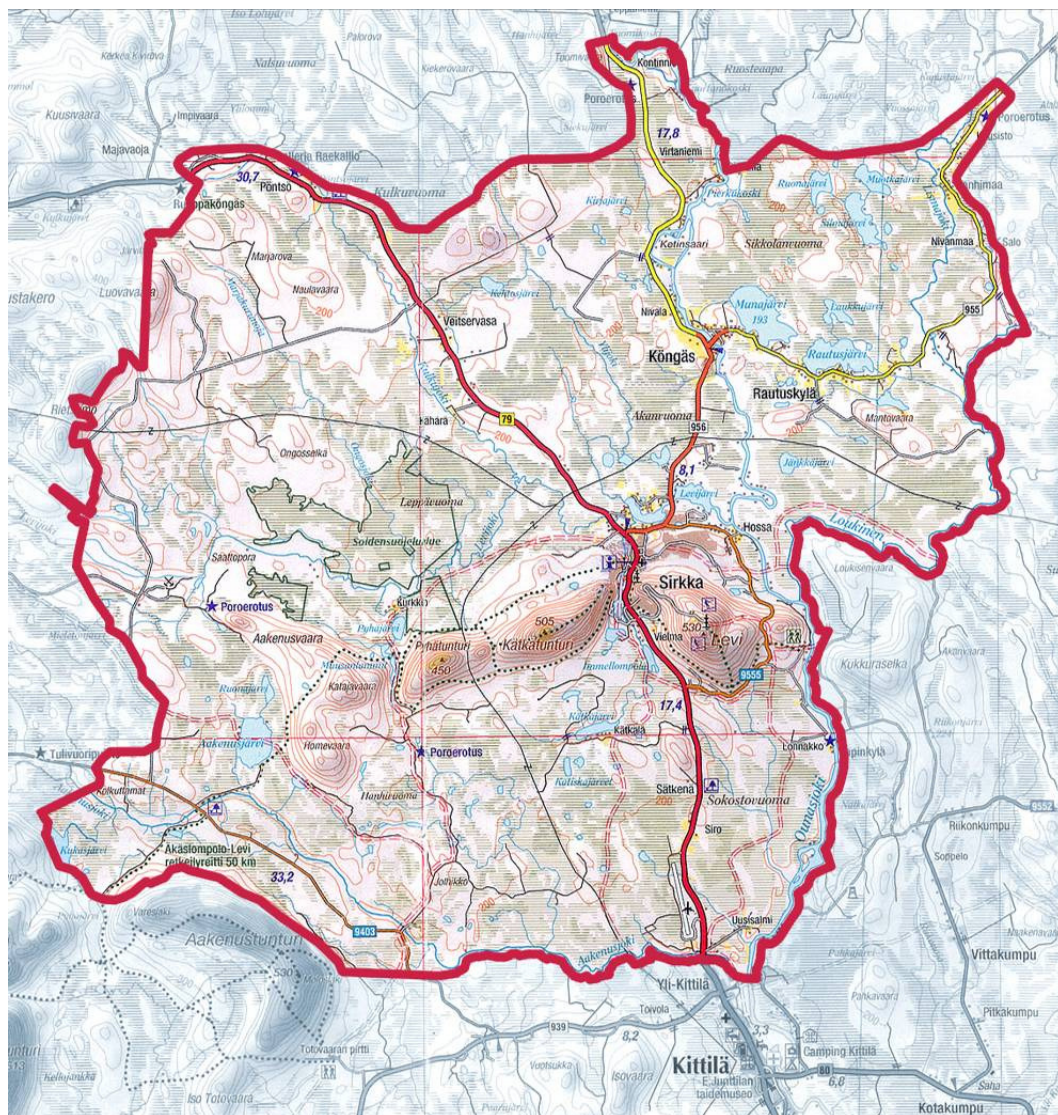
Suunnittelualue on pääosin harvaan asuttua. Kittilän kirkonkylän lisäksi lähimmät kuntakeskukset ovat luoteessa sijaitseva Muonio ja lounaassa sijaitseva Kolari. Alueen halki kulkeva päätie, valtatie 79, johtaa Rovaniemeltä Kittilän ja Levin kautta Muonioon ja edelleen Kilpisjärvelle. Kittilän lentokenttä sijaitsee suunnittelualueen eteläosassa ja alueen keskivaiheilla Levin matkailukeskus.

Varsinaiset Lapin erämaa-alueet ja pinta-alaltaan laajat Lemmenjoen ja Urho Kekkosen kansallispuistot sijoittuvat suurimmaksi osaksi Leviä pohjoisemmaksi. Suunnittelualueen länsireunaan rajautuu Lapin kolmas suuri kansallispuisto Pallas-Ylläs, joka perustettiin 1.2.2005 Pallas-Ounastunturin kansallispuistosta ja Ylläs-Pallaksen vanhojen metsien suojeleluhjelma-alueesta.

Suunnittelualueen poikki linjautuu tunturijakso Ylläkseltä Leville, joka liittyy lännessä Pallas-Ylläksen pohjois-eteläsuuntaiseen tunturijaksoon. Tunturiketjuille on kehittynyt matkailukeskusten

verkosto, jonka muodostavat Levi, Pallas, Ylläs ja Olos. Keskukset sijaitsevat varsin lähellä toisiaan, mutta ne ovat profiloituneet erityyppisiin harrastemuotoihin.

Kuva 3. Suunnittelualan raja.

Suunnittelualue sijaitsee kahden maisemamaakunnan rajalla. Länsiosa kuuluu Länsi-Lapin tunturiseutuun ja itäosa Aapa-Lapin seutuun. Länsi-Lapin tunturiseudun runkona toimii Ylläs-, Pallas- ja Ounastuntureiden muodostama pohjois-eteläsuuntainen tunturiketju, josta suurin osa kuuluu Pallas-Ylläksen kansallispuistoon. Länneä suunnittelualueen keskivaiheille ulottuva Aakenus-, Kätkä- ja Levituntureiden muodostama tunturijono luo kansallispuiston tuntureille itä-länsisuuntaisen yhteyden tunkeutuen aina Ounasjokilaakson loivapiirteiselle maisema-alueelle saakka. Tunturien ja vaarojen välissä on paljon pieniä ja keskikokoisia järviä sekä pienehköjä jokia.

2.2 Maisema

Suunnittelualueen lähtökohtia on kuvattu tarkemmin hankkeen lähtökohtaraportissa sekä matkailumaisemaselvityksessä.

2.2.1 Suurmaisema

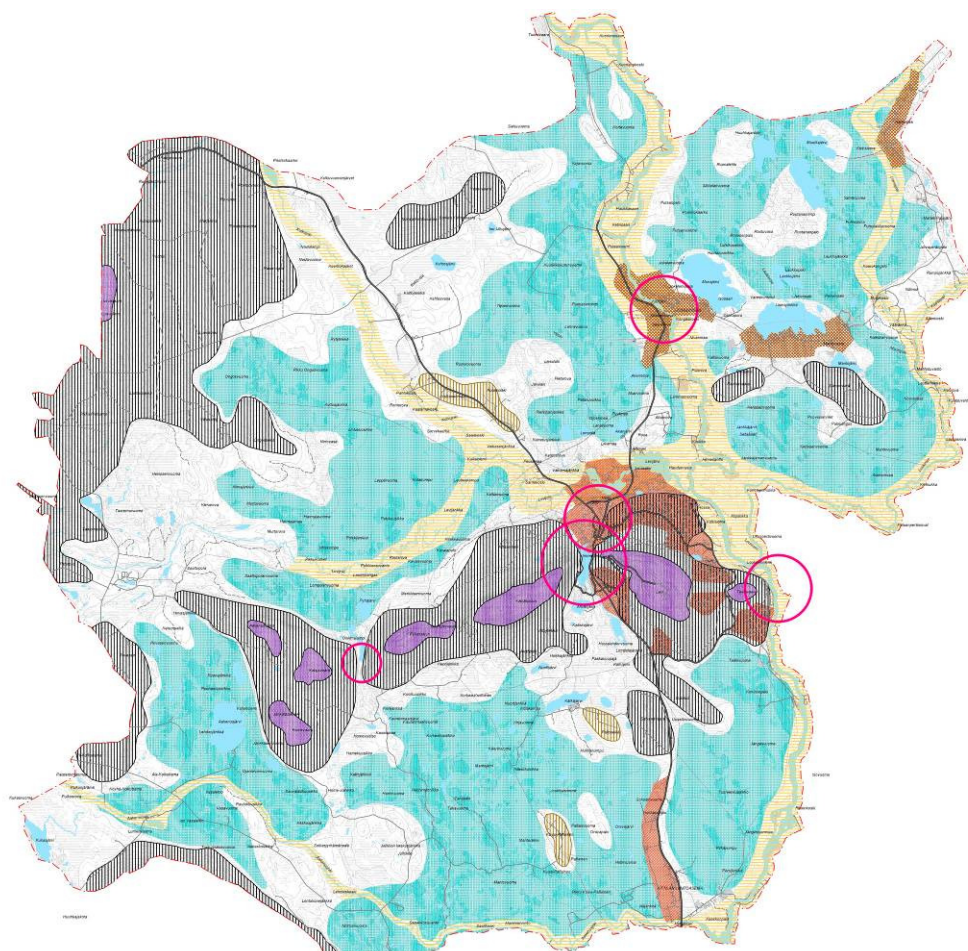
Tunturi- ja vaarajaksoa lukuun ottamatta tarkastelualueesta välittyy varsin tasainen mielikuva. Maisemakuvalliset erityispiirteet koostuvat tuntureiden ja vaarojen muodostamasta jonosta, jota värittävät pienet järvet ja mutkittelevat joet. Joista etelään laskeva Ounasjoki on merkittävin. Suurmaiseman tilallinen hahmo tukeutuu paljolti maanpinnan muotoihin, joihin vaikuttavat lähinnä kallio- ja maaperä. Kasvillisuus, pääasiassa metsän reunavyöhykkeet, toimii usein – ja paikoin yhdessä rakennetun ympäristön kanssa selkeinä visuaalisina tilan muodostajina. Vanhat viljelyksestä poistuneet pellot erottuvat edelleen kaukomaisemassa.

Kuva 4. Maanpinnan muodot ja maiseman suuntautuneisuus erottuvat selkeästi yllä olevassa suunnittelualueen korkokuvassa.

Levin osayleiskaava kuuluu maisemamaakuntajaossa Peräpohjola-Lappiin ja siellä osittain Länsi-Lapin tunturiseutuun ja osittain Aapa-Lapin seutuun. Tyypillisiä piirteitä alueelle ovat jyrkkäpiirteiset maan pinnan muodot, karu luonto ja ankarat ilmasto-olot. Maiseman suuntautuneisuus alueella on koillisesta lounaaseen.

Maiseman perusrungon selkärangan muodostaa tuntureista ja vaaroista koostuva voimakas selänne, jonka ympärillä maisema vaihtuu alaviksi laaksoalueiksi. Alavat alueet muodostuvat pääasiassa jokilaaksoista ja suhteellisen tasaisista suoalueista. Voimakkaimmat maiseman solmukohtat löytyvät alueilta, jossa kontrastit ovat suuria; Levi- ja Kätäkätunturien kainaloon jäävä Immeljärvi muodostaa tuntureiden kanssa näyttävän solmukohdan. Toinen samantyyppinen solmukohta rakentuu Pyhätunturin ja Katajavaaran alueelle. Könkään kylä yhdessä sen läpi virtaavan Ounasjoen, alueen sijoittumisen kumpareen ja pääteiden risteämän kanssa muodostaa aivan toisen luonteisen solmukohdan, jota joen siltapaikka korostaa. Lisäksi Sirkkan kylä teiden risteysalueella, Tunturien ja Sirkkajärven välissä sijoittuu maisemallisesti merkittävään paikkaan.

Kuva 5. Ote suunnittelualueen maiseman perusrunkoa esittävästä kartasta. Selänteet, myös tunturivyöhyke, erottuvat kartassa tummalla rasterilla. Ympyrät kuvaavat maiseman solmukohtia.

Maisema alueella on suhteellisen jyrkkäpiirteistä vaaramaata, johon mm. liittyvät myös usein moreenin peitossa olevat tuntureiden kalliomaat. Laajoja avokallio-alueita ei ole. Alueen korkeimmat kohdat kohoavat yli 500 metrin (mpy) korkeuteen. Korkeimpia kohtia suunnittelualueella edustavat Levitunturi (530 m), Kätäkätunturi (505 m) ja Pyhätunturi (450 m). Tuntureiden itä- ja länsipuolille sijoittuvat vaarat muodostavat yhdessä tuntureiden kanssa voimakkaan itä-länsisuuntaisen vyöhykkeen. Rakkakivikot peittävät tuntureita monin paikoin. Vaara- ja tunturialu-

eiden välissä on laajoja suo- ja metsäerämaa-alueita. Suot ovat pääasiassa avoimia aapasaita.

Tuntureiden ja vaarojen läheisyydessä, pääasiassa tarkastelualueen koillis-lounaisakselilla on useita pieniä järviä. Aakenusjärvi, Munajärvi, Rautusjärvi, Levijärvi ja Sirkkajärvi ovat tarkastelualueen suurimmat järvet. Tunturien ja vaarojen lakialueet muodostavat alueelle vedenjakajia, joista pintavedet virtaavat puroja ja pieniä jokia pitkin ympäröiviin järviin.

2.2.2 Maiseman osa-alueet

Tuntureiden pehmeät muodot ja puuttomat laet ovat osa Kittilän maiseman silhuettia. Tunturien silhuetit erottuvat paikoitellen varsin etäälle. Ne ovat tärkeä osa Kittilän alueen maisemakuvaa ja maiseman silhuettia. Etelästä lentokentän suunnalta Sirkkaa lähestyttäessä Levitunturi ja Kätäkätunturi tulevat vähän väliä näkyviin. Koillisen suunnalta tunturimaisema avautuu ensi kerran Rautusjärven itäpuolelta. Munajärven lounaisrannalta on myös hyvä näköyhteys Kätkä- ja Levituntureille. Avointa maisemaa edustavat pääasiassa paljaat tuntureiden lakialueet, joet, pienet järvet ja avoimet laajat aapasuot. Pelto- ja niittyala on melko vähäinen. Jokivarsien tulvaniityt ovat kuitenkin leveitä ja paikoin useiden kilometrien pituisia. Lisäksi alueella on hakkuiden jäljiltä avoimia metsätalousalueita.

Tunturien ympäristössä alueelliset korkeuserot vaihtelevat n. 182 metristä Levitunturin 530 metriin. Tunturien lakialueilta avautuvat hienot näkymät koko suunnittelualueelle.

Voimakkaimmin tilan tunnun aistii Kätkä- ja Levituntureiden juurelle sijoittuvan Immeljärven ääreltä sekä etelään avautuvaa maisemakuvaa Sirkkajärveltä käsin tarkasteltaessa.

Kuva 6. Levitunturin ja Kätäkätunturin silhuetit Sirkkajärven vastapuolelta katsottuna. (kuva: Taina Tuominen).

Keskeiset osat, joista alueen maisema koostuu, ovat tuntureiden ja vaarojen muodostama voimakas selännemuodostuma, pienvedet, Ounasjokilaakso ja laajat, monin paikoin soiset metsäalueet. Kulttuurihistorialliset arvot tuovat syvyyttä ja vahvistavat alueen identiteettiä. Monipuolinen luonto arvokohteineen antaa oman lisänsä myös alueen maisemaan. Yhdessä maiseman ja luonnon arvot toimivat alueen pääelinkeinon, matkailun vetovoimatekijöinä.

2.2.3 Keskeiset maisematyypit

Tunturivyöhyke

Suunnittelualue on maastonmuodoiltaan suurimmaksi osaksi tasaista metsämaata tai suota, josta kohoavat voimakaspiirteiset tunturi- ja vaarajaksot. Alueen itäosassa maasto on matalimmillaan Ounasjokilaaksossa, josta maasto nousee länsi- ja lounasrajalle Aakenustunturin ja Äkäskeron kupeeseen. Maiseman kannalta merkittävimmät tunturit ja vaarat ovat Levitunturi (530 m), Kätäkätunturi (505 m) ja Pyhätunturi (450 m), sekä Aakenusvaara, Katajavaara ja Homevaara. Tunturi- ja vaarajono on merkittävä osa alueen maisemakuvaa ja ne muodostavat voimakkaan kontrastin ympäröiviin alaviin suoalueisiin. Näistä Levi- ja Kätäkätunturi ovat merkittävimmät mm. tiemaisemassa. Levi- ja Kätäkätunturin väliin jäävä Immeljärvi, aivan Sirkkan keskustassa, on huomattava maisemallinen solmu-kohta. Immeljärvi on myös saamelaiden pyhä järvi, suomeksi "Jumalanjärvi". Tuntureista Levi edustaa rakennettua tunturimaisemaa. Muut suunnittelualueen tunturit ja vaarat ovat tyypiltään erämaan luonteisia. Levitunturin rakennettu ilme erottuu Kätäkätunturin luonnontilaisesta hahmosta selkeästi jo Sirkkajärven pohjoispuolelta katsottuna.

Metsä- ja suoalueet

Suurin osa Kittilän kunnasta on metsää ja suota. Tarkastelualueen metsät ovat valtaosaltaan talousmetsiä. Kasvillisuus on suurimmaksi osaksi karua ja metsät ovat pääasiassa mäntyvaltaista sekametsää. Rehevimmät alueet sijoittuvat puroja jokilaaksoihin. Metsäalueista Kätäkätunturi on olennainen Levin alueen matkailumaiseman kannalta. Lähes luonnontilainen Kätäkätunturi muodostaa maisemallisesti merkittävän vastakohdan rakennetulle Levitunturille.

Kätkän alueen pinta-ala on n. 8100 ha ja sen metsät ovat kunnan sekä yksityisomistuksessa (yli 30 omistajaa). Alueella kasvaa puulajeina mänty, kuusi, hies- ja rauduskoivu sekä haapa. Metsämaan kasvupaikoista eniten esiintyy kuivahko kangas (46,2 %) ja tuore kangas (44,9). Puuston määrä metsämaalla v 2003 oli 65 m³/ha (koko alueella keskimäärin 41 m³/ha).

Kätkälän tila, Taalovaaran alue ja Sätkenän tutkimusmetsä edustavat myös maisemallisesti erityisiä metsäalueita. Sätkenän tutkimusmetsän koivikkoa pidetään yhtenä Suomen kauneimmista koivikoista. Koivikko on kehittynyt 1800-luvun lopun metsäpalon seurauksena.

Suurin osa alueen soista on ojitettu. Alueen koillisosassa on Leppävuoman - Murtovuoman soidensuojelualue, joka on aapasuo-alue. Alueella on runsas linnusto. Suoalue on maisemallisesti hallitseva Kätäkätunturilta koilliseen avautuvassa näkymässä. Alueella sijaitsee Murtojärvi ja useita puroja. Kätäkätunturilta etelään maasto on suurelta osin suoaluetta, joka on osin yksityisten omistajien hallussa, osin valtion maita.

Vesistöt

Maisemallisesti vesistöt voidaan jakaa järvi- ja jokimaisemaan. Suunnittelualueen vesistöt koostuvat pääasiassa joista ja pienikokoisista järvistä. Tärkein joki on suunnittelualueen poikki virtaava Ounasjoki, joka saa alkunsa Ounastunturin juurella sijaitsevasta Ounasjärvestä. Kyseessä on suurin kokonaan maamme rajojen sisällä oleva rakentamaton joki. Sen virtaus suunnittelualueella on hidasta lukuun ottamatta koskijaksoja. Osittain suunnittelualueelle sijoittuu myös toinen Ounasjoen suurimmista sivuhaaroista, Loukinen. Tunturien ja vaarojen lakialueet muodostavat alueelle vedenjakajia, joista pintavedet virtaavat puroja ja pieniä jokia

pitkin ympäröiviin järviin. Järvet alueella ovat pääasiassa pieniä suolampia ja lompoloita. Suurimmat järvet ovat Aakenusjärvi, Munajärvi ja Rautusjärvi. Suunnittelualan vanha asutus painottuu Ounasjokilaaksoon, järvien ja jokien varsille.

Rakennetut alueet

Asutus suunnittelualueella on harvaa ja se painottuu Ounasjokilaaksoon keskittyen järvien rannoille ja jokien sekä pääteiden varteen. Kylät levittäytyvät nauhamaisesti järvien ja jokien varsille. Kyläalueilla perinteiset pihapiirit ovat pääasiallisesti hyvin avoimia. Loma-asutusta alueella on suhteessa pysyvään asutukseen runsaasti ja se keskittyy Levitunturin ympäristöön. Levitunturin luoteispuolelle on rakentunut tiivis, kaupunkimainen keskittymä, jonne myös suurin osa alueen palveluista sijoittuu. Tämä keskusta-alue muodostaa myös liikenteen solmukohdan. Levin keskustan ympäristön rakennuskanta on varsin kirjava ja epäyhtenäinen.

Suunnittelualueella teiden linjaukset sijoittuvat pääasiallisesti alavammille maille, järvien rantamille ja tunturien ja vaarojen reuna-alueille.

2.2.4 Tiemaisema

Teiden linjaukset sijoittuvat pääasiallisesti alavammille maille järvien rantamille ja tunturien ja vaarojen reuna-alueille. Teiden varsilta avautuu paikoin hienoja näköaloja ympäröivään maisemaan, vaikkakin tyypillinen tiemaisema alueella on harvako, umpinainen männikkö. Tiemaisemassa korostuu järvien yli ja teiltä, mäkien lakialueilta avautuvien näkymien merkitys, sekä tunturien muodostama silhuetti.

Valtatien 79 varrelle, suunnittelualan eteläosaan sijoittuu Kittilän lentokenttä. Lentokenttäalue tulee esiin tiemaisemassa, mikä on opastuksen kannalta tärkeää. Pohjoista kohti siirryttäessä Levi- ja Kätkätunturien laet tulevat paikka paikoin näkyviin. Sätkenävaaran pohjoispuolelle, mäen kumpareelle on rakennettu silta, joka toimii maamerkinä sekä valoisaan että pimeään aikaan.

Immeljärven kohdalla tien linjaus on kaunis ja maisema vaikuttava. Tämä maiseman solmukohta muodostaa samalla porttiaiheen saavuttaessa Levikeskuksen alueelle. Levikeskuksen kiertoliittymän keskelle on toteutettu taideteos, joka toimii alueen maamerkinä.

Tunturit toimivat maamerkinä myös pohjoisesta valtatietä 79 ja maantietä 956 kohti Leviä saavuttaessa. Pääasiassa Leviltä pohjoiseen jatkuva valtatie 79 on suhteellisen yksitoikkoinen tiejakso. Maantietä 955 sen sijaan jaksottavat viehättävät vanhat kylät.

Levitunturin ympäri on linjattu kehämäisesti valtatiehen 79 liittyvä tieosuus, maantie 9555. Kokonaisuutena tämän tiejakso on maisemaltaan monipuolinen ja tielinjaus monin paikoin kaunis vaihtelevine korkeuseroineen ja hienoine näkymineen. Tiejaksoon liittyy länsireunassa Levin huipulle johtava mieleenpainuva tieosuus.

2.2.5 Matkailumaisema

Matkailuelinkeinoon liittyvä kehitys on Levin alueella ollut viime vuosina nopeaa ja se muovaa sekä maisema- että kyläkuva voimakkaasti. Matkailu on myös

SUUNNITTELUKESKUS OY

noussut alueen tärkeimmäksi elinkeinoksi. Levikeskuksen palvelujen tarjonta, joka painottuu vahvasti matkailuun, näkyy voimakkaasti kyläkuvassa.

Tunturivyöhyke; rakennettu Levitunturi, jonne alueen toiminnot pääasiassa keskittyvät ja sen vastapainona erämaan kaltainen Kätkäntunturi ovat se osa suunnittelualueen maisemaa, jonka varaan matkailu on rakentunut. Levitunturiin liittyvät laskettelurinteet ja hiihtohissit, latu- ja moottorikelkkareitit sekä muut toiminnot ja toimintoihin liittyvä valaistus ovat myös osa matkailumaisemaa. Kätkäntunturilla matkailumaisemaa on alueen koskematon ilme ja patikkareitit.

Sekä maiseman, luonnon että matkailun kannalta merkittäviksi kohteiksi voidaan suunnittelualueelta nimetä kaksi aluekokonaisuutta. Toinen on Kätkäntunturin, Pyhätunturin ja Aakenusvaaran muodostama tunturi- ja vaaravyöhyke, johon kuuluu suunnittelualueen merkittävin maisemallinen solmukohta Kätkän ja Levin väliin jäävän Immeljärven kohdalla. Toinen merkittävä kokonaisuus on Ounasjokivarren maiseman ja Levitunturin itäreunalla sijaitsevan Taalovaaran muodostama kokonaisuus. Jälkimmäinen aluekokonaisuus pitää sisällään Taalovaaran ja Kukkuraselän Ounasjoen kanssa muodostaman maisemallisen solmukohdan sekä Hossan perinnemaiseman.

Kulttuurihistoriallisesti merkittävät Köngäs, Rautuskylä ja Hanhimaa ovat kohteita, jotka tuovat myös matkailulle lisäarvoa. Ne monipuolistavat Levin matkailulle antamaa tarjontaa. Toisaalta matkailu parantaa kylien mahdollisuutta säilyä elävänä.

Vedellä on jo yksinomaan visuaalisena elementtinä erittäin tärkeä asema matkailumaisemassa. Vaalea vesipinta muodostaa kontrastin tummalle metsälle. Veden olemassaolo ja läheisyys rauhoittavat. Veden ääni, esimerkiksi kosken kuohunta, lisää luontoelämystä. Järvet ja joet tarjoavat lisäksi melonnasta ja kalastuksesta kiinnostuneille monenlaisia harrastusmahdollisuuksia.

Kauniit, pitkät näkymät ja korkeilta paikoilta avautuvat laajat näköalat ovat myös tärkeä osa matkailumaisemaa. Ne tarjoavat elämyksiä ja auttavat matkailijaa orientoitumisessa.

2.2.6 Ongelmakohdat ja vauriot maisemassa

Suuria muutoksia maisemalle aiheuttaa matkailu. Lieveilmiönä seuraa aina maaston kulumista, yleistä roskaantumista ja melua. Tunturimaiseman aluskasvilaisuus reagoi herkästi talleamiselle. Liikkumisen ohjaaminen on ensiarvoisen tärkeää herkässä maisemassa. Näin voidaan ehkäistä kulutuksen aiheuttamien vaurioiden syntyä.

Voimajohtojen suoraviivaiset johtokadut aiheuttavat metsäisessä maisemassa näkyvän aukon, joka korostuu rinnepaikoissa. Johtokatuja on paikoin hyödynnetty mm. linjaamalla moottorikelkkareittejä johtokadulle. Avoimessa maisemassa visuaalinen haitta jää huomattavasti vähäisemmäksi.

Niin moottorikelkka- kuin valaistut latureititkin tarvitsevat varsin leveän tilavarauksen, mikä näkyy johtokatujaan tapaamalla selkeänä urana tai aukkona maisemassa, tosin hieman pienemmässä mittasuhteessa. Johtokaduista poiketen moottorikelkka- ja latureitit eivät ole aivan niin suoraviivaisia. Ne kuitenkin sijoittuvat pääasiassa luonnonmaisemaan. Lumettomaan aikaan moottorikelkkareitit erottuvat lähimaisemassa niitä peittävän rehevän nurmimaton ansiosta.

Hiihtohissit ja laskettelurinteet näkyvät selvästi maisemassa ympäri vuoden. Pohjoisesta saavuttaessa rinteet erottuvat jo varsin etäälle. Lumettomaan aikaan rinnettä ei havaitse niin kauas, johtuen osittain Levitunturin avoimesta laesta. Talvella voimakas valaistus korostaa rinteen olemassa oloa ja sen maamerkin omaista luonnetta.

Sirkan keskustan rakennukset poikkeavat ilmeeltään ja mittakaavaltaan alueen muusta rakentamisesta melkoisesti. Uusi rakentaminen, johon loma-asutus ja hotellit lukeutuvat, on paikoin ristiriidassa alueen perinteiden kanssa. Toisaalta Levin ydinkeskustaa suunniteltaessa lähtökohdaksi otettiin peräpohjalaista korkeampi ja paremmin katutilaan soveltuvampi tyyli. Lähtökohtana oli karjalaistalo, joka tarvittaessa (esim. Levin Torilla) voidaan toteuttaa korkeampana. Tyyli on herättänyt mielipiteitä, mutta alueen täydentyessä ovat kyläkuvan kannalta myönteiset käsitkset lisääntyneet.

Levikeskuksen tienvarsimainokset ovat paikoitellen häiritseviä.

Moottorikelkkailusta ja koiravaljakoista aiheutuu melkoisesti meluhaittaa. Moottorikelkka- ja koiravaljakkoreitit kärsivät myös likaantumisen ja roskaantumisen. Mm. koirien ulosteet tekevät reiteistä siivottomia. Reittien varsille kertyy myös paperi-, muovi-, metalli- ja lasirojua. Toisaalta Levillä on reittien eriyttämiseen kiinnitetty erityistä huomiota ja uusia reittisuunnitelmia on vireillä.

Lentokenttä on monelle matkailijalle ensimmäinen kosketus alueeseen. Näin olen on tärkeää, että lentokentästä syntyvä mielikuva on myönteinen. Lentoaseman lähiympäristö jäsentyy nykyisellään huonosti ja siitä välittyy varsin mitään sanomaton ja tieltä käsin jopa hieman epäsiisti vaikutelma. Lentokentän tulisi näkyä ja herättää huomiota tiemaisemassa positiivisessa mielessä.

Teiden linjaukset sijoittuvat paikoin ympäröivään maisemaan nähden kovin alas tai vastaavasti luonnottoman korkealle penkereelle.

Metsän käsittely ja erityisesti avohakkuut näkyvät maisemakuvassa valitettavan kauas. Erityisen ongelmalliseksi muodostuvat metsähakkuut ja avohakkuut tuntureiden ja vaarojen rinneosuuksilla tai lakialueiden tuntumassa. Myöskään viljelyalueita reunustaviin kehysmetsiin ei saisi kohdistaa avohakkuuta.

Maa-ainesten otto suunnittelualueella on melko pienimuotoista. Saattoporan käytöstä poistettua louhosta voidaan pitää myös maisemavauriona.

Avointen pelto- ja niittyalueiden umpeenkasvu sekä tien vierustojen hallitsematon pensoittuminen alkaa olla suoranaanainen ongelma alueella. Näköalat umpeutuvat ja maisema yksipuolistuu. Selvitysalueella avointa viljelysmaisemaa on kokonaispinta-alaan verrattuna jo nykyisellään varsin vähän ja avoimet maatalouteen ja viljelyskulttuuriin liittyvät tilat pienialaisia. Lisäksi umpeenkasvun kohteena oleva viljelysmaisema ja tiemiljöö liittyvät kiinteästi kulttuurihistoriallisesti merkittäviin kyläalueisiin. Umpenkasvua on havaittavissa erityisesti Rautuskylässä Rautusjärven eteläpuolella ja Hanhimaalla. Maiseman kokeminen tieltä käsin on tärkeää, eivätkä näkymät järville ja kyläalueille saisi tukkeutua.

Asuinrakennusten autioituminen lyö myös leimansa maisema- ja erityisesti kyläkuvaan. Vähitellen autioituneet rakennukset ränsistyvät, hoitamattomat pihapiirit rappeutuvat ja alkavat kasvaa umpeen. Autiotaloista ja autioituneesta kylän osista huokuu eräänlainen surumielisyys. Autioituneisuutta on jo havaittavissa Hanhimaan kylässä.

2.2.7 Maisema-arvot

Maisema-arvot voidaan jakaa karkeasti luonnonmaiseman ja kulttuurimaiseman arvoihin. Ensin mainittua edustaa voimakkaasti sekä suurmaisemassa että lähimaisemassa esille tuleva rikas ja voimakaspiirteinen tunturi- ja vaaramaisema. Suunnittelualueella on pitkä kulttuurihistoria ja siihen liittyviä aiheita on runsaasti jäljellä. Kulttuurimaiseman merkittävimmät arvot painottuvat valtakunnallisesti arvokkaille kulttuurimaisema-alueille, jotka ovat erityisen herkkiä muutoksille. Lisäksi alueella on esihistoriallisia arvoja, jotka painottuvat ajallisesti kivikauteen. Myös Sirkan kylän alueella ja Pöntsössä on mainittavia kulttuurimaiseman arvoja. Ounasjoki-varresta löytyy perinnemaisemakohteita, joissa yhtyvät luonnonmaiseman ja kulttuurimaiseman arvot.

Luontoarvoista merkittävimpiä ovat ne kohteet, joilla on suojeluarvoa. Suunnittelualueen luontoarvot painottuvat seuraaviin osatekijöihin:

- suoalueet
- Ounasjokivarsi ja sen perinnemaisemakohteet
- pienvedet
- suurten petolintujen tarvitsema erämaan luonteinen maisema: ojittamattomat suot, rakentamattomat tunturit ja vaarat

Matkailun arvot ovat suurimmaksi osaksi yhteneviä maiseman arvojen kanssa. Luonnon läheisyys, erämaahenkinen ja monipuolinen maisema ovat luontomat-kailua ajatellen ensiarvoisen tärkeitä. Tällaisia ovat mm. Ounasjokivarsi ja Kätkä-tunturi. Maisemaan ja kulttuurihistoriaan liittyvistä taruista saadaan lisäarvoa myös matkailulle. Lisäksi erämaista matkailukalastusta ajatellen korostuu Nuottijärven ja Kätkäjärven merkitys. Nuottijärvi on maisemallisesti erityisen kaunis. Kätkäjärveen liittyy kulttuurisia arvoja elokuvan Maa on syntinen laulu kautta, jossa järvimaisema on ollut osana.

Viime vuosina yhä enemmän keskustelua herättäviä arvoja ovat hiljaisuus ja pimeät alueet. Ne ovat tekijöitä, joilla saadaan lisäarvoa myös matkailulle. Ne ovat kontrasteja nykypäivän kiireiselle elämälle. Pimeässä loistava tähtitaivas tai re-ventulimaisema mahdollistaa monelle uuden kokemusmaailman.

Erityistä merkitystä suunnittelualueen matkailumaiseman kehittämiselle on niillä kohteilla, joissa yhdistyvät sekä maiseman, luonnon että matkailun arvot.

2.3 Luonnonolosuhteet

Suunnittelualueen lähtökohtia on kuvattu tarkemmin hankkeen lähtökohtaraportissa sekä matkailumaisemaselvityksessä.

2.3.1 Kallio- ja maaperä, pinnanmuodot, korkokuvatyytit

Pinnanmuodot luokitellaan eri tyypeihin syntytapansa perusteella. Samoilla alueilla tavataan usein monien pinnanmuotoja synnyttävien prosessien aikaansaamia muotoja lomittain ja päällekkäin. Luokittelu on tehty sen mukaan, minkä prosessin vaikutukset alueen näkyvässä topografiassa ovat vallitsevana.

MERKINTÖJEN SELITYKSET

KORKOKUVATYYPIT:

KALLIOPERÄN MUOTOJEN VAIKUTUS PINNANMUOTOIHIN VALLITSEVA

- Kvartsiittikallioperän kohoumia
- Vulkaanisen kallioperän kohoumia

MAAPERÄN MUOTOJEN VAIKUTUS PINNANMUOTOIHIN VALLITSEVA

- Moreenimuotojen korkokuva
- Jäätikköjokisyntyinen korkokuva
- Tuulen muovaama korkokuva
- Eloperäinen korkokuva (suot)
- Virtaavan veden synnyttämä korkokuva

PINNANMUODOT:

- Paljasta kalliota, louhikkoa tai rakkaa
- Peitemoreenia
- Drumliini
- Kumpumoreeneja
- Harjuselänne
- Ylivirtausuoma
- Jäätikön alustauomia (nielu-uomia)
- Lieveuomia
- Jääjärven purkausuoja ja virtausreitti
- Purkaussedimenttiedeltä
- Kumpudyynejä, kaaridyyini

Kallioperän muotojen määräämä korkokuva

Kallioperän kivilajien vaikutus nykyisiin pinnanmuotoihin näkyy selvästi selvitys-alueella. Parhaiten sekä mekaanista että kemiallista kulutusta kestävää kivilajia edustaa kvartsiitti. Pääosin kvartsiitista koostuva keskeinen tunturialue, Aakenustunturin alue, Sätkenävaara sekä selvitysalueen koillisosan vaarat, Mantovaara ja Rautusvaara, kohoavat selvästi ympäröiviä alueita ylemmäs. Levi, Kätätunturi ja Aakenustunturi ulottavat lakensa yli 500 metrin korkeuteen. Kvartsiittivaarat kohoavat useimmiten melko jyrkkärinteisinä ja erottuvat selväpiirteisesti kaukomaisemassa.

Myös vulkaanisperäiset kivilajit kestävät usein kohtalaisen hyvin mekaanista ja kemiallista kulutusta ja kohoavat ympäristöään ylemmäs. Vulkaanisen kallioperän vaaroja on selvitysalueen pohjoisosassa, mm. Luovavaaran alue, Kuorpuselkä, Marjarova, Pöntsönvaara ja Naulavaara sekä Matala ja Korkea Kehtosvaara ja Vassovaara. Nämä vulkaanisten kivilajialueiden vaarat ovat selvästi loivapiirteisempiä kohoumia kuin kvartsiittivaarat. Loivapiirteisyytensä vuoksi ne eivät erotu kaukomaisemassa yhtä selvästi kuin kvartsiittivaarat, vaikka esim. Luovavaaran korkeimmat kohdat ulottuvatkin yli 400 metrin korkeuteen. Fylliitti- ja kiilleliuske-alueet eivät sen sijaan erotu merkittävästi alueen topografiassa.

Mannerjäätikön aikaansaamat kulutusmuodot:

Viimeisimmän jääkauden aikana Suomen maankamaraa peitti paksu mannerjäätikkö. Suomen yli virrannut jäätikkö on kuluttanut alustan kallioperää arvioiden mukaan useita metrejä. Tosin erilaisista kivilajeista ja kallioperän rakennepiirteisistä johtuen kulutuksen määrä on vaihdellut voimakkaasti alueittain.¹

Mannerjäätikön kulutustyö näkyy alueen kallioperän suurmuodoissa selvästi. Mannerjäätikön vanhempi, pohjoisluode-eteläkaakko –suunta sekä viimeisin, lähes etelä-pohjoinen –liike-suunta näkyy selvästi monien alueen järvioltaiden ja niiden lahtien ja niemien muodoissa pohjois-eteläisen suuntauksen korostumisena. Keskeiset kvartsiittivaarat ovat kuitenkin pystyneet vastustamaan mannerjäätikön kulutusta hyvin ja jäätikön liikesuunnan vaikutus ei näy kohoumien muodoissa selvästi.

Suomen kallioperää verhoaa lähes kaikkialla mannerjäätikön mukanaan kuljettamasta ja alleen kasaamasta mineraaliaineksesta koostuva moreenivaippa, ns. peitemoreeni. Se myötäilee kallioperän pinnan muotoja ja tasoittaa sen epätasaisuuksia vaihtelevan paksuisena kerroksena. Selvitysalueen pohjois- ja eteläosassa tavataan paksujen moreenikerrostumien alueita, missä kallioperän osuus korkokuvaa määräävänä tekijänä on toissijainen. Nämä alueet ovat suurtopografiassa suhteellisen tasaisia ja loivapiirteisiä, mutta pienissä piirteissä maasto on vaihtelevaa.

Mannerjäätikön sulamisvesien aikaansaama korkokuva käsittää sekä virtaavan veden kuluttamat että aineksen kasaantumisessa syntyneet muodot. Valtavan jäämassan sulamisessa syntyneet vesimassat ovat jättäneet pinnanmuotoihin omat jälkensä kuluttamalla erilaisia uomia ja kasaamalla kuljettamaansa ainesta. Mannerjäätikön sulamisvesi synnytti eri tyyppisiä uomia.

¹ Okko 1964

Jääkauden jälkeisen ajan muodostumat:

Eloperäinen korkokuva (suot)

Jääkauden päättyessä vallitsi suhteellisen lauha ja kostea ilmasto (Hyvärinen 1973). Tällä on ollut oma vaikutuksensa maanpinnan muotojen kehitykseen. Notkelmien ja alavampien paikkojen soistuminen käynnistyi nopeasti jään hävittyä. Laajimmat suoalueet sijoittuvat kohtalaisen tasaisen ja loivapiirteisen kallio- ja maaperän alueille, keskeisen tunturijakson etelä- ja pohjoispuolelle. Selvimmin suot muodostavat itsenäistä korkokuvaa keskeisen tunturijakson molemmin puolin, missä tavataan laajoja yhteneväisiä ja toisiinsa liittyviä suoalueita.

Virtaavan veden synnyttämä korkokuva

Ounasjoen, Loukisen ja Kapsajoen varsilla tavataan lähes yhteneväisenä mutta vaihtelevan levyisenä vyöhykkeenä jokien kerrostamasta hienohiekkasilttilajitteesta koostuvia joki- ja tulvasedimenttejä, jotka muodostavat jokien varsin tyypillistä topografiaa uomaa reunustavine tulvavalleineen ja niiden takaisine alavampine, soistuneine alueineen.

Selvitysalueella ei tavata laajoja hiekkakerrostumia jokien varsilla. Pääosin moreenimaaperään syntyneet jokiuomat ovat muodostumina varsin pysyviä ja uomin siirtymistä ei juuri tapahdu tai se on hyvin hidasta.

2.3.2 Maaperän kulutuskestävyys

Maaperän mekaaninen kulutuskestävyys tarkoittaa maaperän kykyä säilyttää rakenteensa mekaanista kulutusta vastaan. Siihen sisältyy maaperän tiivistyminen tallauksen tai liikenteen seurauksena sekä maaperän kulumis- eli erodoitumisherkkyyys (maalajin ominaisuus liikkua paljastuttuaan painovoiman, veden ja jään tai tuulen vaikutuksesta).

Paljas kallio sinänsä kestää mekaanista kulutusta hyvin. Kulutuksen kannalta herkkiä kallioalueita ovat ohuen ja laikuttaisen moreenikerroksen tai vain ohuen sammalikerroksen peittämät alueet, jotka usein kuluvat herkästi esim. tallauksen seurauksena ja irtain maaperä kulkeutuu virtaavan veden tai painovoiman vaikutuksesta pois alkuperäiseltä paikaltaan.

Rakka-alueet kestävät yleensä liikkumista kohtalaisen hyvin. Rakka-alueilla liikuminen on kuitenkin vaikeaa ja vaarallista, joten tällaisilla osuuksilla reitti tulisi aina pohjustaa.

Moreenimaaperä sinänsä kestää mekaanista kulutusta kohtalaisen hyvin. Kuitenkin vilkkaasti käytetyillä reiteillä tapahtuu ajanoloon reitin kulumista, leviämistä ja vähittäistä syöpymistä alustaansa suoranaisten mekaanisen kulutuksen sekä kuluneelle reitinosalle hakeutuvan virtaavan veden vaikutuksesta.

Harju- ja dyynialueiden hiekkainen maaperä ei merkittävästi tiivisty tallauksen seurauksena, mutta se on erityisen herkkää erodoitumaan pintaosistaan. Reitin sijoituessa hiekkamaalle ja varsinkin hiekkamaaperän rinteeseen, joudutaan reitti useimmiten pohjustamaan tai varustamaan suojarakentein. Hiekkaisista maaperästä kaava-alueella on kuitenkin vähän.

Laajat delttakerrostumat kaava-alueen länsiosassa koostuvat pääosin kivisestä, osittain huonosti lajittuneesta sorasta, jonka kulutuskestävyys on lähellä moreenialueiden kulutuskestävyyttä.

Turvemaaperän alueet ovat myös herkkiä kulumaan. Tärkeimmät kulumiseen vaikuttavat tekijät ovat turpeen märkyys ja suon pintaosan kasvillisuus. Tarkemmin soiden kulutuskestävyyttä on tarkasteltu kasvillisuuden kulutuskestävyyden yhteydessä. Pääsääntöisesti turvealustalle sijoittuvat reitinosat joudutaan aina varustamaan pitkospuin.

2.3.3 Rannan laatu

Rannan laatua määriteltäessä on tarkasteltu rantaa vesirajassa ja noin 0,5-1,5 m korkeusvyöhykkeellä vesirajan ylä- ja alapuolella. Kasvillisuudesta paljaat rannat on jaoteltu *kalliorantoihin* (rantaviiva sijoittuu vesirajalla olevalle paljaalle kalliolle tai siitä paikallaan irronneille lohkarille), *kivikkorantoihin* (moreenialueiden rantoja, aallokko huuhtonut hienoaineksen pois rantaviivan tuntumasta ja tyrskyyvyöhykkeeltä), *hiekkarantoihin* (lajittuneen aineksen muodostumien hiekka- ja sorarannat sekä moreenirantojen lahtien poukamiin kerrostuneet ns. taskuhietikot). Jokivarsilla tavataan *silttirantoja* (aines koostuu hienohiekka-hietalajitteista, ainekseen on usein sekoittuneena myös eloperäistä ainesta). Turverantojen kasvillisuuden peittämät rannat ovat pehmeitä *luhtarantoja*.

Kalliorannat:

Kalliorantoja tavataan kaava-alueella vähän. Ainut merkittävä kallioranta järven rannalla sijoittuu eteläisen Muusanlammen itärannan niemeen. Kyseinen kallioranta ja -niemi on maisemakuvallisesti merkittävä paikalliskohde. Kalliorantoja tavataan myös paikoin jokiuomien kalliokynnysten tai jokiuoman pohjalla huuhtoutuneiden purkausuumien kohdalla. Aakenusjokivarresta mainittakoon Kallioskoski ja Sotkasjyrhämä. Levijokivarressa, Saattoporan kohdalla, on noin 1 km matkalla kalliota paljaana jokivarressa.

Kivikkorannat.

Suurin osa pienten purojen ja jokien rannoista sekä mineraalimaarantaisten järvien ja lampien rannoista on kivikkorantoja. Pohjoisen Suomen vesistöille on tyypillistä voimakas jään laajeneminen syksyllä ja sydäntalvella. Tästä aiheutuu voimakasta työntöä ranta-alueilla. Vähitellen rannan tuntumaan syntyy kivikkoinen tai kivistä ja maa-aineksesta koostuva kohouma eli rantapalle. Suurten järvien rannoilla aallokko huuhtoo palteiden kyljeltä hienoaineksen pois ja jäljelle jää pelkkä kivikkoinen rantapalle. Pienempien järvien ja lampien rannoilla palteen huuhtoutuminen ei ole yhtä tehokasta, myös irtainta maa-ainesta on rantaviivan tuntumassa.

Varsinaisia luhtaisia turverantoja tavataan vain pienimpine lampien rannoilla tai suojaisimmissa lahtien perukoissa isompien vesistöjen rannoilla. Suurten järvien aallokolle alttiilla rannoilla on aallokko huuhtonut turpeen alla olevan kivikon näkyviin rantavyöhykkeellä, vaikka itse suo ulottuisikin järven rantavyöhykkeelle saakka.

2.3.4 Pintavedet

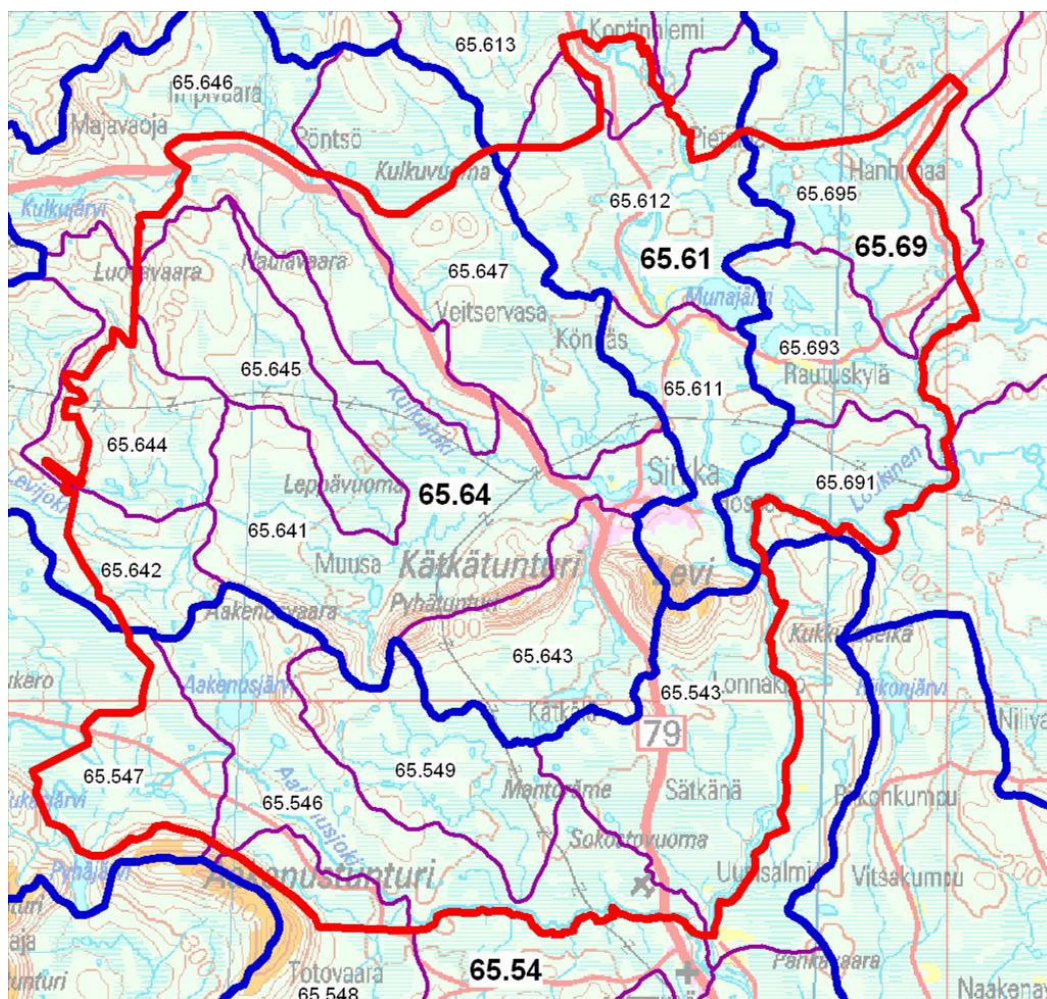
Selvitysalueesta pääosa sijoittuu Kemijoen vesistöalueen Levijoen valuma-alueelle ja osittain Levijoen (65.64), Ounasjoen Könkään (65.61), Ounasjoen Kittilän, (65.54) ja Loukisen (65.69) valuma-alueille. Nämä päävaluma-alueet ja kaantuvat seuraaviin pienempiin valuma-alueisiin, joille selvitysalue sijoittuu:

- Levijoen alaosan valuma-alue (65.641)
- Kapsajoen alaosan valuma-alue (65.693)
- Lismajoen valuma-alue (65.695)
- Tepaston valuma-alue (65.613)
- Kulkujoen valuma-alue (65.646)
- Keltinsaaren valuma-alue (65.612)
- Kehtosjoen valuma-alue (65.647)
- Ongasjoen valuma-alue (65.645)
- Taaromajoen valuma-alue (65.644)
- Levijoen yläosan valuma-alue (65.642)
- Levin valuma-alue (65.611)
- Loukisen valuma-alue (65.691)
- Aakenusjoen yläosan valuma-alue (65.547)
- Immelänjärven valuma-alue (65.643)
- Sokostovuoren valuma-alue (65.543)
- Aakenusjoen alaosan valuma-alue (65.546)
- Manto-ojan valuma-alue (65.549)
- Toto-ojan valuma-alue (65.548)

Alueen suurimmat järvet ovat Aakenusjärvi, Ruonajärvi (Aakenusjärven pohjoispuolella), Kukasjärvi, Taaromajärvi, Pyhäjärvi, Kätkäjärvi, Immeljärvi, Immelänjärvi, Sirkkajärvi, Levijärvi, Pöntsöjärvi, Kehtosjärvi, Jänkkäjärvi, Munajärvi, Rautusjärvi, Laukkujärvi, Mantosjärvi, Silmäjärvi, Ruonajärvi (Silmäjärven luoteispuolella) ja Muotkajärvi. Lisäksi alueella on runsaasti pienempiä järviä ja lampia.

Levin itäpuolella virtaa Ounasjoki, joka on yläosaltaan luonnontilainen, mutta Kittilän ja Rovaniemen välillä lievästi kuormitettu. Joen keskiosalla, Levin kohdalla, vesi on lievästi humuspitoista ja niukkaravinteista. Kesäaikainen fosforipitoisuus on 13-15 ug/l. Tulva-aikaa ja satunnaisia suuren valunnan jaksoja lukuun ottamatta vedessä on vähän sameutta aiheuttavia hienojakoista ainesta tai muita partikkeleita. Happitilanne on kaikkina vuodenaikoina hyvä.

Loukisenjoki laskee Sirkan kylän kohdalla idästä Ounasjokeen. Joen ravinne- ja humuspitoisuudet ovat hieman Ounasjokea alhaisemmat. Veden laatu on veden laadullisen yleisluokituksen mukaan erinomainen muulloin, paitsi tulva-aikana, jolloin se heikkenee luokkaan hyvä. Lisäksi suunnittelualueella on runsaasti pienempiä jokia ja puroja. Näistä merkittävimmät ovat Ounasjokeen laskevat Aakenusjoki, Levijoki, Kulkujoki ja Alajoki sekä Loukiseen laskeva Kapsajoki ja siihen yhtyvä Lismajoki.

Alueen suuret joet (Ounasjoki, Loukinen, Kapsajoki, Lismajoki, Aakenusjoen ja Levijoen alajuoksut) virtaavat pääosin alavilla, loivarantaisilla alueilla ja keväiset tulvat ovat usein rajuja ja laajalle ulottuvia. Perinteinen asutus onkin sijoittunut lähinnä Ounasjoen varrella jokivarressa oleville moreenikumpareille tai hieman ulompana joesta oleville kumpareille tulvilta suojaan. Ounasjoen varrella tällaisia perinteisiä asutuskeskittymiä ovat Köngas ja Hossa sekä Lismajoen rannalla Hanhimaa.

Ounasjoen ja Loukisen uomia monin paikoin reunustavat tulvavallit ovat osoitukseksi siitä, että keväinen tulvavesi nousee aika-ajoin uoman reunan yläpuolelle. Mikäli uoman reunalle on syntynyt tulvavalli, on alueella olemassa tulvariski. Selvitysalueella tulvavalleja tavataan Ounasjoessa Kōnkään Kirnusaarten tasalta lähes Virtaniemeä ulottuvalla suvantojaksolla, Kōnkään alapuolella Puukkomäntikön tasalta Taalovaaralle ja edelleen Koskenalussaarten tasalta selvitysalueen etelärajalle. Loukisen ja Kapsajoen uomaa reunustavat tulvavallit lähes koko matkaltaan selvitysalueella.

Kemijoki Arctic Technology Oy:n (2005) virtauslaskennan mukaan tulvan ylimmät laskennalliset korkeudet ovat Ounasjoen selvitysalueelle sattuvalla osuudella välillä 1,92–5,47 m kesävirtaaman vesipintaa korkeammalla. Virtaniemen yläpuolisella osuudella tulvakorkeudet vaihtelevat välillä 2,6–3,5 m. Virtaniemeltä Kōnkään sillalle olevalle välillä tulvakorkeus kohoaa tasaisesti noin 4,2 metriin ja Kōnkään ja Hirvasniemen välisellä osuudella jo selvästi yli 5 metrin kesävirtaamakorkeuksien yläpuolelle. Välillä Hirvasniemi-Taalovaara tulvakorkeus on 4–5

metrin välillä ja tästä etelään se laskee tasaisesti Kulkasenkorvan hieman alle 2 metriin. Koskenalussaarten kohdalla laskennallinen tulvakorkeus kohoaa lyhyellä matkalla yli 5 metrin ja jatkuu samalla tasolla selvitysalueen eteläreunalle.

Muinaisissa suurissa sulavesi- ja purkausuomissa olevat nykyiset joet, kuten Aakenusjoki ja Levijoen yläjuoksu, sijoittuvat virtaamiinsa nähden ”liian suuriin” uomiin. Ne täyttävät uomiensa pohjaosat koko leveydeltään mahdollisesti vain tulva-aikoina eivätkä niiden tulvat syvissä uomissa ulotu uoman ulkopuolelle. Sen sijaan tasaisille suoalueille sijoittuvien jokien varsilla keväiset tulvat ulottuvat usein hyvin laajoille alueille. Tällaisia jokiosuuksia ovat Levijoen alajuoksu Murtorovilta lähtien, Kulkujoen alajuoksu Leppävuomalla, Ylijoki-Alajoki ja Lismajoki Myllykosken tasalta ylöspäin.

Ounasjokivartta lukuunottamatta perinteinen asutus on muutoin keskittynyt lähinnä järvien rannoille (Pöntsö Pöntsöjärven rannalle, osa Könkään kylästä Munajärven rannalle, Rautuskylä Rautusjärven rannalle, Sirkka Levi-, Sirkka- ja Immeljärven rannoille ja Kätkälä Kätkäjärven rannalle).

Könkään itäpuolisella järviolueella on viljelymahdollisuuksia pyritty aikoinaan parantamaan järviä laskemalla. Näin on saatu lisää loivia ranta-alueita laitumiksi ja karjan rehun saamiseksi. Selvästi laskettuja järviä ovat Munajärvi, Rautusjärvi, Mantojärvi, Ruonajärvi ja Silmäjärvi.

Munajärven säännöstelyhistoriasta löytyy tietoa Pohjois-Suomen vesioikeuden päätöksestä vuodelta 1972². Sen mukaan Munajärven pintaa on laskettu noin 1,5 m 1800-luvun alussa luonnonniittyjen saamiseksi. Tuon jälkeen järvi oli ollut niin matala, että se jäätynä talvisin pohjaan saakka ja kalakanta järvessä ei säilynyt talven yli. E.m. vesioikeuden päätös on mahdollistanut Munajärven pinnan nostamisen noin 1,4 metrillä. Munajärveä on käytetty vedenpinnan korotuksen jälkeen luonnonravintolammikkona kalanpoikasten kasvattamiseksi Ounasjokeen. Munajärven eteläpään lahtien perukoissa on vedenpinnan noston seurauksena nousut pintaan turvelauttoja. Myös muut järvien laskut alueella sijoittunevat 1800-luvulle ja 1900 luvun alkuun.

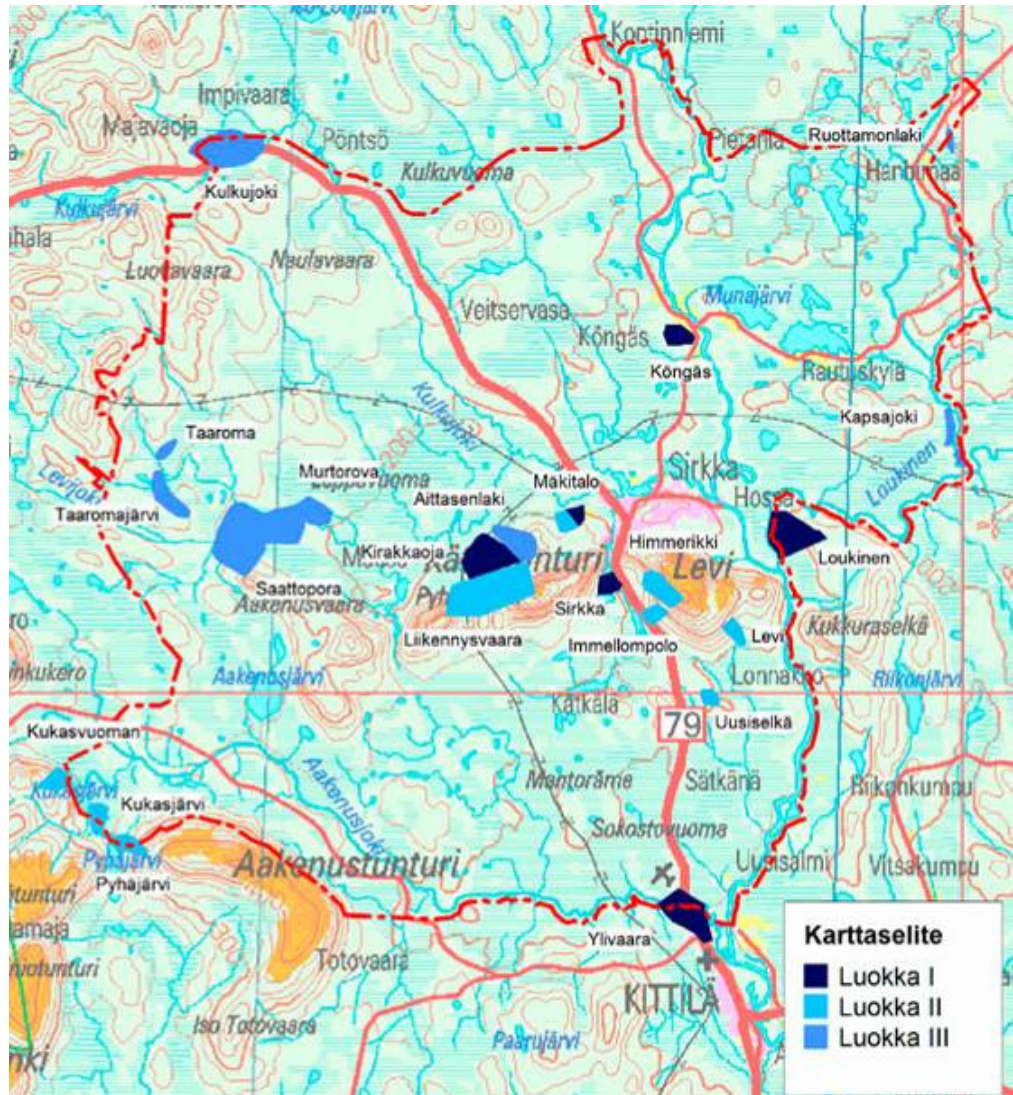
Lapin ympäristökeskuksen tavoitteena on rakentaa Sirkka-Levijärven suulle pohjapato ja nostaa kesävesipintaa n. 1 metrillä eli korkeudelle N60 +183.80. Tällöin alueen rannat saataisiin hyötykäyttöön ja ympäristöllinen ilme siistimmäksi. Hanke on tällä hetkellä vielä kesken.

² Pohjois-Suomen vesioikeuden päätös DN:o II/1550/E-71/2 2.2.1972

2.3.5 Pohjavedet

Kaava-alueelle sijoittuu kokonaan 18 ja osittain 4 pohjavesialuetta, joista I luokkaan (vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue) kuuluu 6 ja II luokkaan (vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue) 7 pohjavesialuetta. III luokkaan (muut pohjavesialueet) on luokiteltu 9 pohjavesialuetta. Pohjavesialueiden rajaukset näkyvät kartalla. Tiedot perustuvat SYKE:n Hertta-tietojärjestelmän aineistoon³.

Kuva 8. Suunnittelualan pohjavesialueet –kartasta puuttuvat uusimmat: Rautusvaara, Matala Kehtosvaara ja Korkea Kehtosvaara.

Sirkan lähistölle sijoittuu 9 pohjavesialuetta. Ne kaikki sijoittuvat moreenipohjaisille alueille ja niistä saatava pohjavesi koostuu osittain kalliopohjavedestä ja osittain sade- ja sulamisvesivalunnasta. Hydrogeologinen kuvaus puuttuu tietokannasta usealla kohteella.

³ <https://www.ymparisto.fi/scripts/povetarea/povetarea.asp>

- Mäkitalo 12261114A (I luokka, vedenottamo alueella)
- Mäkitalo 12261114B (II luokka)
- Kirakkaoja 12261115 (I luokka, vedenottamo alueella)
- Liikenysvaara 12261116 (II luokka)
- Pyhäjärvi 12261120 (II luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Pyhäjärven pohjoispäässä sijaitseva lähde. Antoisuus huhtikuussa 1988 noin 100 m³/d

- Immellompolo 12261117 (II luokka)
- Sirkka 12261250 (I luokka, vedenottamo alueella)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Alue on pinnanmuodoltaan kumpareiden muodostama. Aines on hiekka- ja sora-moreenia. Vedenläpäisyolosuhteet eivät ole kovin hyvät johtuen pinta-aineksen tiiveydestä. 7-10 metrin syvyydessä on hyvin vettäjohtava karkea kerros, johon pohjavettä muodostuu itse alueelta ja molemmiin puolin olevien vaarojen rinteiltä. Pohjaveden päävirtaussuunta sisemmällä alueella on pohjoiseen päin.
- Levi 12261255 (II luokka)
- Himmerikki 12261256 (II luokka)

- Kõngäs 12261108 (I luokka, vedenottamo alueella)

- Ruottamanlaki 12261156 (III luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Kahdesta kapeasta kivisen soran harjanteesta muodostuva harju.
- Kapsajoki 12261165A, B, C (III luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Pitkittäisjaksoon kuuluvia kivisen soran harju-kumpareita.

- Saattopora 12261163 (III luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Laaja delta, jonka ydinosat kivistä soraa ja soraa, reuna-alueet soraista hiekkaa ja hiekkaa. Kerrospaksuus keskimäärin 3 m, paikoin 7-8 m.
- Murtorova 12261164 (III luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Levijoen pohjoispuolinen osa Saattoporan delta. Materiaali soraista hiekkaa.
- Taaroma 12261161 (III luokka)
 - Soraisen materiaalin harju. Pinnassa pohjaveden muodostumista haittaava moreenikerros.
- Taaromajärvi 12261162 (III luokka)
 - Kaksi moreenipeitteistä harjuselännettä. Materiaali soraa, mutta pinta vähentää syntyvää pohjaveden määrää.

Kaava-alueelle osittain sijoittuu yhteensä kolme pohjavesialuetta. Kulkujoen purkaussedimenttideltalle sijoittuva pohjavesialue on suurelta osin kaava-alueella:

- Kulkujoki 12261152 (III luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Kulkujoen delttamuodostuma, soranotto laajaa, keskiosassa pohjaveden pinta näkyvissä. Aines soravaltaista.

Ounasjoen ja Loukisenvaaran väliselle alueelle sijoittuva pohjavesialue on kaava-alueella pieneltä osalta Loukisen rantavyöhykkeellä:

- Loukinen 12261249 (I luokka, vedenottamo alueella, kaava-alueen ulkopuolella)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Moreenipeitteinen harju, jossa soraista, hyvin vettä johtavaa materiaalia.

Ylivaaran pohjavesialue ulottuu pohjoisosaltaan kaava-alueelle Aakenusjoen ja lentokentän välisellä alueella:

- Ylivaara 12261101 (I luokka, vedenottamo alueella, kaava-alueen ulkopuolella)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Ylivaaran pohjavesialueen muodostaa laaja, tasainen, delttamainen kerrostuma. Alueen itäosassa maa-aines on hyvin karkeaa kivistä soraa, länsiosassa hienoa soraa ja hiekkaa ja luoteisosassa on osittain silttikerrostumiakin. Kallioperä tai tiivis pohjamooreeni on tavoitettu maanottopaikoissa keskimäärin 5 metrin syvyydessä. Maa-ainesta on otettu paikoin pohjavesipinnan alapuolelta. Pohjavesialueen vettäjohtavilla kerrostumilla on yhteys Aakenusjokeen, josta ko. kerrostumia myöten alueelle muodostuu rantaimetyksen kautta pohjavettä. Vettä johtavan kerrostuman vahvuus on pieni, mistä johtuen alueen pohjavesivaranto on vedenottoon nähden riittämätön. Alivesikausina alueelle tehdään tekopohjavettä käyttäen raakavetenä Aakenusjoen vettä. Pohjaveden päävirtaussuunta on Aakenusjoesta alueen eteläosia kohti.

Kukasvuoman pohjavesialue sivuaa kaava-aluetta Kukasjärven luoteiskulmassa Ison Kukasvaaran pohjoispäässä

- Kukasvuoma 12261209 (II luokka)
 - Hydrogeologinen kuvaus: Lähde, jonka virtaama huhtikuussa 1988 noin 100-150 m³/d.

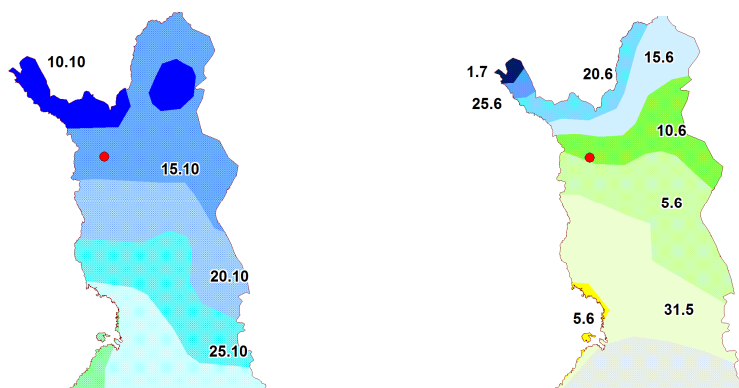
2.3.6 Ilmasto ja ilman laatu

Kittilä sijoittuu Suomen ilmastollisessa pääaluejaossa pohjoisboreaaliseen vyöhykkeeseen⁴. Vuoden keskilämpötila on selvästi alle nollan. Lämpimin kuukausi on heinäkuu, jolloin keskilämpötila on 14,0 °C.

Terminen kesä (vuorokauden keskilämpötila on yli 10 °C) alkaa Kittilän keski-
osissa kesäkuun alkupuolella (5-15.6). Kasvukausi on varsin lyhyt, noin 120–125
päivää. Kesä on viileä ja lyhyt. Syksy jää myös lyhyeksi ja aukeille maille tulee
pysyvä lumipeite jo lokakuun lopussa. Talvi alkaa (vuorokauden keskilämpötila
on alle 0 °C) yleensä lokakuun 15. päivien aikoihin. Talvi on pitkä ja kestää noin
200 päivää. Pysyvä lumipeite häviää toukokuun puolivälissä ja termisen kevään
alku (vuorokauden keskilämpötila on yli 0 °C) sijoittuu huhtikuun loppuun.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Kittilän Kaukosen havaintoaseman, joka si-
jaitsee Leviltä noin 35 kilometriä etelään, vuosien 1971–2000 ilmastotiedot⁵.

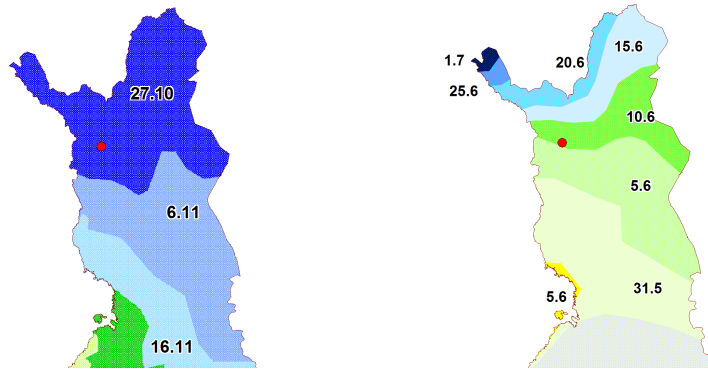
Kuukausi	Keskimääräinen sademäärä (mm)	Ilman lämpötila (°C)	Lumen syvyys (cm)
Tammikuu	34	- 14,5	52
Helmikuu	28	- 12,4	72
Maaliskuu	29	- 7,2	76
Huhtikuu	26	- 1,6	65
Toukokuu	32	5,4	5
Kesäkuu	55	11,4	
Heinäkuu	68	14,0	
Elokuu	70	11,4	
Syyskuu	53	5,9	
Lokakuu	47	- 0,4	2
Marraskuu	35	- 8,1	15
Joulukuu	29	- 13,4	31
Yhteensä/keskiarvo	504	- 0,7	

Kuva yllä: Termisen talven ja kesän keskimääräinen tuloaika (1971–2000).

⁴ <http://www.ilmatieteenlaitos.fi>

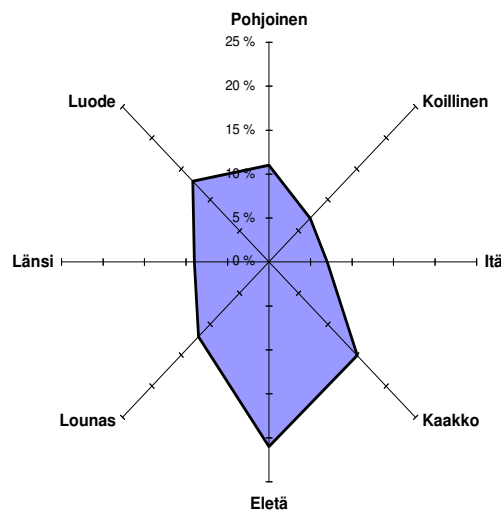
⁵ Drebs, ym. 2002

Kuva yllä: Pysyvän lumipeitteen keskimääräinen tuloaika ja häviäminen (1971–2000).

Auringon suoran säteilyn vuodenaikaisvaihtelu on alueella erittäin suurta. Kaamoksen aikaan aurinko ei nouse horisontin yläpuolelle muutamaan viikkoon. Hämärääkin on päivisin vain muutaman tunnin ajan. Kesä-heinäkuussa sen sijaan on yhtäjaksoista valoista aikaa lähes kaksi kuukautta.

Tunturin lakiosilla tuuli on merkittävä ilmastotekijä, se kuivattaa ja kasaa lunta painanteisiin. Alueella tuulee yleisimmin etelästä päin⁶. Tuulen nopeus on puurajan yläpuolelle ulottuvilla lakialueilla 7,5–9,5 m/s. Tuntureilla tuulen nopeudet voi olla yli 30 m/s.

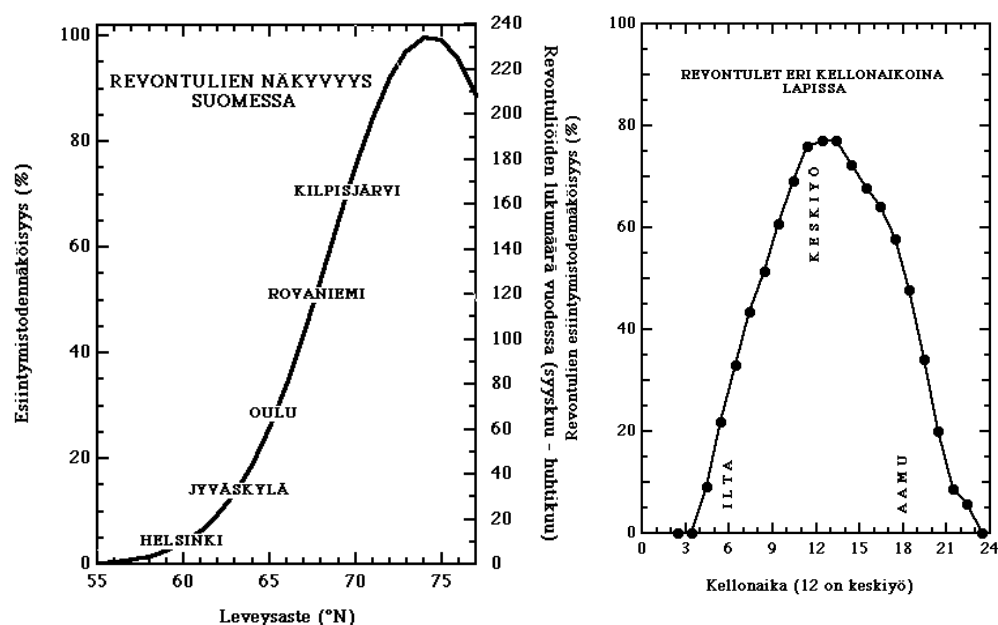
Kuva yllä: Tuulen jakautuminen Sodankylän ilmatieteen laitoksen tutkimuskeskuksen havaintoasemalla (1971–2000).

Kittilässä on ilman laatu hyvä, koska Kittilän ympäristössä ei ole ilman laatua heikentävää raskasta teollisuutta ja energiantuotantoa, liikennettä on vähän ja alueen asukastiheys on alle 2 asukasta/km². Lapissa valtaosa laitosten päästöistä (hiukkaset, rikkidioksidi ja typen oksidit) tulee Kemissä ja Kemijärvellä sijaitsevista puunjalostusteollisuuden laitoksista. Suomen tieliikenteen päästöistä Lapin läänin osuus koko on n. 5 %.

2.3.7 Revontulet

⁶ Drebs, ym. 2002

Revontulet on valoilmiö, joka nähdään pohjoisen ja eteläisen napa-alueen taivaalla kirkkaina pimeinä öinä⁷. Suomessa eniten revontulia näkyy Kilpisjärven Lapissa. Kirkkaina öinä revontulia havaitaan siellä keskimäärin kolmena yönä neljästä. Jäämeren rannikolla Pohjois-Norjassa revontulia näkyy joka yönä. Vielä pohjoisemmassa revontuliovaalin sisäpuolella niiden määrä taas vähenee. Etelään päin mentäessä revontuliöiden lukumäärä pienenee nopeasti. Kittilän seuduilla joka toinen yö nähdään revontulia ja Oulun-Kuusamon alueella vain joka neljäntenä. Revontulten ilmeneminen vaihtelee myös kellonajan mukaan. Parhaiten revontulia näkyy keskiyöllä.

Kuva yllä: Revontulien näkyvyys Suomessa ja näkyminen eri kellonaikana Lapissa⁸.

2.3.8 Tulvat

Vuosisadan vaihteen jälkeen on Levin alueella ollut kaksi suurta kevättulvaa, vuonna 2000 ja erityisesti v. 2005, jolloin tulvakorkeudet olivat N60 + 186,81 ja 187.50 Ounasjoessa Levin keskustan kohdalla. Nykyinen keskivedenpinta on 182,80, joten tulvahuiput ovat yli 4 metriä korkeammat.

Nykyisten pohjakarttojen korkeusmittakaavan epätarkkuuden vuoksi tulva-alueita ei ole voitu sijoittaa kartalle. Ounasjoella esitetään mallilaskennalla saatavat tulvalukemat kilometrin välein. Nämä lukemat otetaan huomioon alueiden jatkokehittämisessä.

⁷ http://www.fmi.fi/tutkimus_avaruus/avaruus_24.html#4

⁸ <http://www.ava.fmi.fi/MAGN/PICS/nakyvyys.gif>